

Ročník XXIII.

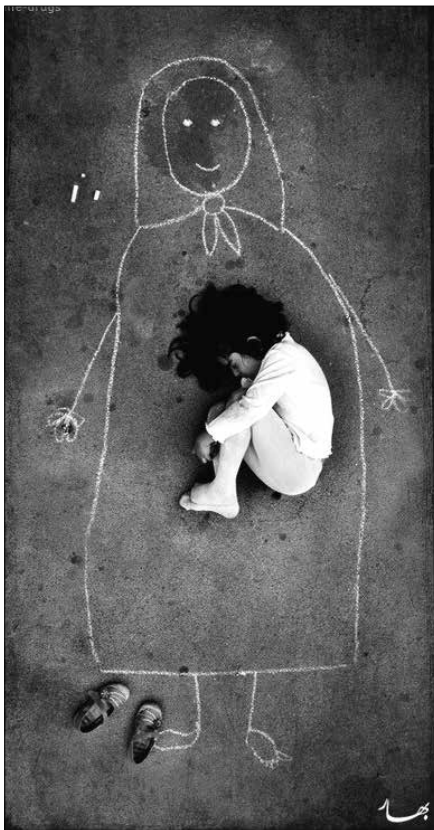
červenec - srpen 2014

číslo 7 - 8

Chci to slyšet

Na dně každé písně,
i té nejsmutnější,
na dně každé sklenky
něco tiše cinká.
Někdy víc
a jindy jenom málo.
Chci to slyšet
bůhví co mne nutí,
ale musím čekat na cinknutí,
jinak by se moje srdce bálo.

Jan Skácel

Úvodem

Na Ukrajině se zřítilo malajsijské letadlo s 295 lidmi. Vzpomínáte, jak Sověti sestřelili jihokorejské letadlo? Lhali, lhali a lhali. Pod tíhou důkazů nakonec prohlásili: „Ukončili jsme jeho let“. Na mistrovství světa v Brazílii seděli vedle Putina někteří světoví politici, jako by se na Ukrajině nic nedělo. Někdo politiky omlouvá: „Kdyby se zločinným politikem nemluvili, neměli by možnost ho v ničem ovlivnit“. Kolik dobrého uhráli politici s Hitlerem, Stalinem, Brežněvem, Husákem, Miloševičem, Karadžičem, Hussajnem nebo Kadáfim? Mnoho sportovců politiky kopíruje, myslí jen na svůj výkon a slávu. Putinovi přiklepli pořádání příštího světového mistrovství ve fotbalu. Také nevidí mrtvé na Ukrajině? Za minulého režimu si někteří mysleli, že když se budou bavit s estébáky, že je změní. Jsme naivní zbabělci.

Školní prázdniny byly kvůli polním pracím. Děti musely pracovat. V létě bylo nejvíce napilno, kdepak dovolená. Ale naši předkové drželi mnoho církevních svátků během celého roku. Některý pracujeme příliš, proto je odpočinek důležitý. /v

MARIÁNSKÝM POUTNÍKŮM

Dřívější barokní náplň poutí by se mohla změnit na postmoderní. Nakladatelství Refugium vydalo brožurku „Akafist“, nejslavnější mariánský hymnus Církve, o tisíc let starší než Loretánské litanie. Bude vám sloužit do smrti ke kontemplativní modlitbě a neuvěřitelně umocní váš vztah k Ježíšově Matce. Kdo z vás je na teologické úrovni, může ještě přidat dílko „Maria, mateřská tvář Boha“. Dovíte se, že Bůh není ani muž, ani žena, ani běloch, ani tyran, ani dobrák, ani křesťan, ani katolík. Že je v Někdo prvek otcovský (jak známo), ale převyšuje ten mateřský (jak známo není). Duch svatý je totiž ženský prvek v Trojici, kterou On završuje. Proto ta blízkost Ducha vůči Marii. Jen Otec a Maria mohou říci Ježíši: „Můj Synu“! Tyto termíny jsou samozřejmě analogické; jak jinak!

Maria je první křesťanka. Je také první konvertitka, a to ze židovství. Ona tím naplnila, co její Syn žádal: „Buďte jinačí! Změňte se!“ Nebylo to pro ni snadné. Ona své dítě jistě neadorovala. Musela přejít od konkrétního Ježíšova lidství k jeho Božství. Byl to pro ni nadlidský výkon. Dlouho netušila, že je Matkou Boží. – Neprodila Krista pro sebe, ale pro nás.

Tajemství víry se věřícím léta odhaluje. Použijte tedy mé rady: ať se vaše víra umocní! Ať jsou vaše poutě na úrovni! Ať se promění tak, jako poutní místo Neratov, poutní místo mladých. Vždyť křesťanství dnes dospívá!

Jan Rybář

Poslanec Jaromír Štětina řekl v Evropském parlamentu: „Dovolte mi, dámy a pánové, otázku: Unesla Evropská unie a náš Evropský parlament tíhu odpovědnosti za ukrajinskou krizi?“

Uvědomujeme si, že byl zasažen bezpečnostní systém Evropy, budovaný takřka sedmdesát let? Proč je náš postup proti porušování mezinárodního práva Ruskou federací tak neefektivní?

Vidím zde jednu vážnou příčinu: Tradiční členové nevnímají historickou zkušenost zemí bývalého sovětského bloku. Týká se to i Ukrajiny.

Několikrát jsem navštívil Majdan v Kyjevě a pochopil jsem, že Ukrajincům na něm nejde ani tak o asociační dohodu s EU.

Nechtějí se nechat ovládnout nově vznikajícím Sovětským svazem.

Historická paměť jim to nedovoluje. Mají před očima hladomor, gulag, deportace... Vnímejte, dámy a pánové, že my, někdejší sovětské kolonie, historickou zkušenost neztrácíme.“

Uvěřit neznamená
Hromadit jistoty,
Nýbrž umět pochybovat.

Anthony de Mello SJ

BÝT V CÍRKVI (JAKO) DOMA

Veronika Francová

Příspěvek z kolokvia „Na cestě k dialogu v církvi“, 16.5. 2014 v Olomouci.

Je mi třicet dva let, jsem vdaná, mám dvě děti a pracuji jako školní psycholog. Toto je můj příběh, snad s jistou dávkou naivity, určitě ne univerzální, ale v mnohém možná podobný tomu vašemu. Zamíchám do něj kousek psychologie, ale jen malý...

Vyrůstala jsem v katolické rodině. Moje rodina mi byla bezpečím a byla jsem obklopena prostorem, který mi byl vlastní. Nevnímala jsem rozpor mezi životem v rodině a prostorem církve. Snad jen: nebavilo mě chodit do kostela. Neděli co neděli jsem z nudy skládala mámin kapesník do nejrůznějších tvarů (kapesník byl jediné, s čím jsem si v kostele mohla beztréstně hrát, předstírajíc, že kapesník potřebuji na smrkání). Povídání o Bohu, které se doma občas přihodilo, bylo v souladu s tím, co jsem prožívala v rodině. Na rozdíl od jiných dětí jsem nikdy nezaslechla, že pokud nebudu hodná, Ježíš mě nevezme do nebe.

Ty - splnění našich tužeb
Ty - základe, na němž spočívá všechno, co existuje
Ty - který dáváš tvar všemu, co vyrostlo
Ty - zdroji našeho života

Ty - praobraze všech lidí
Ty - nejbližší i nejvzdálenější
Ty - mlčení v hloubi naší duše
Ty - světlo v našem nejněvnitřjším nitru
Ty - kráso, vyzářující ze stvoření
Ty - lesku nádhery všeho krásného
Ty - výzvo, zaznívající v každé naší odpovědnosti
Ty - tušení nového života v našich odříkáních
Ty - tajemný šepot v našich vnitřních obrátcích

Ty - skrytí působiteli, kdykoli se obnovujeme
Ty - hnací pero našich dobrých skutků

Ty - opora tam, kde nám je k zoufání
Ty - uzdravení, když jsme rozbití
Ty - odpovědi na výkřiky našeho srdce
Ty - slitovníku nad naší vinou
Ty - nová odvahy, když se chceme vzhopit
Ty - trpělivosti, když vytrváme
Ty - Pane nade vším, co nám je svěřeno
Ty - světlo v přítmí všedních dní
Ty - osvěžení, když nás zachvátí znechucení a odpor
Ty - poslední opora v hrůze a zděšení
Ty - smysle ve vši nesmyslnosti

Ty - přítomnosti v každé ztracenosti
Ty - poslední jistoty, když hrozí zoufalství
Ty - osvobození, když nás rdousí osud
Ty - záchranu, když jsme ochromeni
Ty - povzbuzení při každém začínání
Ty - zcela jiný nad smetišti světa
Ty - nejostřejší protiklade k nenávisti a krveprolití

Bezpečí

Psychoanalytik Erik H. Erikson dělí lidský život do osmi věků; v každém z nich prochází člověk vývojovou krizí a z každé z nich může vyjít posílen pro další život. Rané dětství je nazváno obdobím „základní důvěry proti základní nedůvěře“. Podle Eriksona by dítě mělo na vlastní kůži zažít, že „svět je bezpečné místo k životu“. Každý domov, k němuž chceme v životě patřit, má poskytovat prostor bezpečí a důvěry. Potřebujeme je pro to, abychom jednou mohli stát na vlastních nohách.

Dva životy

Čas běžel, přes školu, další studium a dvě mateřské jsem přešla do světa dospělých. A probudila jsem se ve světě, ve kterém vidím, že žiju dva životy. V jednom jsem dospělá žena, která vychovává své děti, realizuje se ve svém oboru, může mít jistý vliv na to, co se kolem ní děje. V druhém životě, v životě člena katolické církve, cítím, jako bych byla stále dítětem. Alespoň soudě podle toho, jak se mnou oficiální část církve mluví. Když má moje neklidná duše nějakou pochybnost ohledně života církve, jako by slyšela: Jsi do svého pokoje a vrať se, až budeš hodná!

Ty - zastánce všeho života, potřebujícího ochranu
Ty - otče všech ztracených a bezprávných
Ty - původe všeho pokoje
Ty - šípe, který nás zasahuje v začátku každého obrácení
Ty - paprsku dávající jasno ve zmatku
Ty - osvobození z nočních mūr naší úzkosti
Ty - moci, projevující se v lidské bezmoci
Ty - celistvosti, která prozařuje naše lidské radosti
Ty - melodie všeho půvabu mládí
Ty - teplo společenství a přátelství
Ty - záření v blaženosti každé lásky
Ty - dozrání síly manželské lásky
Ty - trpělivosti ve starostech o naše děti

Ty - dokonalosti všeho nesplněného
Ty - všeobsáhlé naplnění
Ty - jasno při našem kráčení vpřed
Ty - nový životní prostorem při překračování našeho já
Ty - blízkosti v našem nejhlubším nitru

Ty - tichá důstojnosti v prostotě křesťanského života
Ty - půvabe v samozřejmé dobrotivosti
Ty - mírnosti v našich střetáváních
Ty - radosti v našich nesobeckých činech
Ty - zdroji všeho dobra v nás

Ty - velká opora ve dnech našeho stáří
Ty - nové ráno, když jdeme smrti vstříc
Ty - celistvosti, ke které směřuje náš růst
Ty - smysle našeho života
Ty - láska, která všude pudíš k životu
Ty - všeobsahující budoucnosti
Ty - všechno, které všechno prostupuješ

Vina

Napadá mě další nápadné propojení s vývojem člověka podle Eriksona: někdy v předškolním období nastává u dítěte čas „iniciativy proti vině“. Doba, kdy má dítě spoustu zajímavých nápadů, doba, kdy ho baví a těší pomáhat rodičům při práci, připravovat jim z vlastní iniciativy nejrůznější překvapení. Chce užít být na jejich rovině. Ne vždy se to daří. Ne vždy je sousto pro rodiče stravitelné. Rizikem tohoto období je pocit viny, který mohou v dítěti vzbudit.

Podobně se cítím v církvi: být nebo nebýt v ní iniciativní, když vím, že od některých jejích částí zažiji obvinění, že moje pohnutky jsou zavrženímhodné? Že budu zase jen tím nešikovně iniciativním dítětem: Jdi do svého pokoje! Tato slova mi nápadně připomínají zkušenost, kterou prošli mnozí, kdo se zapojili do akce Navštív svého biskupa. (Pozn.: Slo o aktivitu, v níž chtěla skupina věřících navštívit svého diecézního biskupa s otázkou po vyjasnění odvolání trnavského arcibiskupa. Tato aktivita byla různě úspěšná v různých diecézích.)

U nás... doma?

Mám mnoho přátel, se kterými vedu až překvapivě duchovní rozhovory, a to přesto, že oni se za věřící lidi nepovažují. Často od nich slyším: Jak můžeš být v tak hrozném spolku? Vždyť jsi přece normální! I velmi vzdělaní kolegové mi naznačují, že katolíci nejsou nic než parta podivínů, kteří se něčemu klaní, protože to mají nařízeno, že jim jde jen o peníze a nenávidí homosexuály. Můj přítel, který se před lety nechal pokřtít, říká: nevěřím žádné církvi.

A já tuším, že z toho všeho nemůžu obvinít jen komunistické školství či zlovlná média. Máme totiž takový obraz, jaký si vytvoříme. Nadšení mladého člověka z otevřenosti a poctivosti směrem k druhým, kterou Ježíš prokazuje v novozákonních příbězích, vyzývá k touze jednat jako on. (Modlíme se přece, „abychom přijímali jeho způsob myšlení, mluvení i jednání.“) Na druhé straně stojí církevní praxe, v níž je Kristův hlas, jeho lidskost a pevnost jen pramálo znát.

Jako manželka a matka mám pochopení pro lidi, jimž se hrouť partnerský vztah nebo potřebují podporu při péči o děti a při jejich výchově. A to nemluvím o skutečných tragédiích lidí, kteří hledají v církvi podporu a zdroj síly. Namísto toho mám dojem, že ve svých lidských slabostech dostávám ještě další seznam zakázaného. Na webu jedné nejméně farnosti narážím na hlavní stránce na podrobný soupis všeho, co je v partnerském životě považováno za hřích, vedle na metodologii přirozeného plánování rodičovství s radikálním odsouzením jakýchkoli selhání. V kostele na nástěnce si přečtu o své povinnosti trpět a milovat, i přesto, že svět a lidé v něm jsou zlí. Jako bych slyšela jen: pokud nesplňuješ podmínky, vůbec sem nechoď. Jak řekl Mahátmá Gándhí: „Mám rád vašeho Krista, ale nemám rád ty vaše křesťany. Přijdou mi úplně jiní než Kristus.“ Často se mi stává, že nedovedu svým přátelům i dětem

vysvětlit rozpor mezi tím, co říká Kristus a tím, co říká a dělá církev. Mám dojem, že s mnohým se nedovedu ztotožnit.

Kdo jsem a kam patřím

Ztotožnit se. Totožnost. Identita. Další důležité období, tentokrát období dospívání. Podle Eriksona je to doba „identity proti zmatení rolí“. Kdo jsem, kam patřím, čemu věřím, s čím se ztotožňuji. To je obsah mé identity; každý nějakou máme. Stává se, že nedovedu přitakat tomu, co říká a dělá „moje“ církev. Z této situace jsou tři různá východiska. Tím prvním je odejít. Každý může odejít. Jenže háček je v tom, že nechci odcházet z toho, co mám ráda a že taky, jak všichni víme, utíkat od problému, nikdy nebylo řešením. Druhou možností je chodit do církve na návštěvu. Tak to dělají mnozí z nás: chodí do kostela, ale současně jsou raději jednou nohou venku, využívají církev jako servisní stanici, která poskytuje služby a po dobu jejich nepřítomnosti se udržuje v chodu jaksi sama o sobě. Jsme v církvi pouhými návštěvníky a do okolního světa si chodíme vydechnout. Třetím řešením je chtít být v církvi jako doma. A pomáhat v tom, aby takovým domovem mohla být. Protože chceme-li být někde doma, nemůžeme tam současně být jen na návštěvě.

Být sám sebou

Humanističtí psychologové (nejsilněji Abraham Maslow) říkají, že nejsilnější potřebou člověka, který žije mezi svými blízkými, zažívá od druhých úctu a respekt a nepocituje žádné výraznější ohrožení, je potřeba sebe-realizace, sebeaktualizace. Nejde o touhu mít kariéru či politický vliv, ale o prostou potřebu naplnit svůj život, uplatnit ve světě, co umím. A být v souladu sám se sebou.

Součástí sebeaktualizace dospělého člověka je pocit, že chci-li něco změnit, nemohu od toho současně dávat ruce pryč. Každý má svou vlastní cestu, jak udělat první krok. Tou mojí se stala pomoc při organizaci kolokvia Na cestě k dialogu v církvi, bezpečného prostoru, kde se nebudeme bát zptat.

Doma = nebát se zpochybnění

Poslední střípek z psychologie: někteří autoři mluví o potřebě dítěte oddělit se od rodičů a stát na vlastních nohách. Aby na nich ale stálo bezpečně, je třeba, aby rodiče zvládli

projit procesem oddělení, se cítí. (To je nepochybně velká výzva, zeptejte se mě za pár let.) Lidově řečeno, jde o toto: když je dítě malé, staví rodiče na piedestal, který jim samo vytvořilo. „Rodič je king“, ví všechno a všechno dokáže. Úkolem rodičů je nechat se postupně tím stejným dítětem z onoho piedestalu skopat dolů. Pak teprve mohou být svému již dospělému dítěti partnery. Základem bezpečí pro dítě je odvaha rodičů čelit jeho otázkám a mít sílu nezamést pod koberec, co je pro ně náročné. Nemít strach ze zpochybnění. Takové bezpečí, které nemá strach ze zpochybnění, mi v církvi schází nejsilněji. Jistota přijetí, jaké dokáže druhým poskytnout Kristus.

Přála bych si, abych mohla říct, že je mi církev rodinou, že v ní vane Duch jako čerstvý vzduch, když po dešti otevřete okna bytu. Abych věděla, že sem mohu pozvat své přátele na návštěvu a že se u nás budou cítit jako doma.

Píseň velehradských zvonů otevírá den...
Klid a mlčení.
V tichu jsem víc člověkem ...

Utíkám od hřmotu bláznů,
co ticho nesnesou,
labyrintem světa táhnou kuličku svou.

Pane, dej nám slyšet zvony
a cítit louky
a chléb jak voní ...

Jana Flídrová

Jen se tak
dívej –
a jednoho dne uvidíš.
Voda.

Anthony de Mello SJ

VEŘEJNÉ MÍNĚNÍ V CÍRKVI

Petr Kolář SJ

Úvodní příspěvek olomouckého kolokvia
„Na cestě k dialogu v církvi.“

V naší části Evropy bylo „to krásné 20. století“, jak je pojmenovává v jednom svém šansonu Jarek Nohavica, stoletím hrůz. Na tomto místě se o tom úvodem zmiňuji proto, že my jsme tím byli v mnoha ohledech odstříženi od vývoje ve svobodné části našeho kontinentu a teprve od pádu berlínské zdi se snažíme napravovat, co se dá – ve společnosti i v naší církvi.

Přijetí se zavřenou náručí

Už na vstupu do 20. století jsme se vymykali evropskému průměru: žili jsme ještě v monarchii s císařem pánem a „z Boží milosti králem českým“, jemuž v důsledku této milosti šla ochotně na ruku katolická hierarchie. Po první světové válce sice došlo v Evropě k mnoha závažným změnám, z mapy zmizela habsburská monarchie a na její místo nastoupilo několik republik, ale církevní pyramida přežila. Důsledky tohoto stavu vyniknou, když se někdo „zdola“ hlásí k rozpravě o důležitých záležitostech v životě církve. U nás jsme po dvou prožitých totalitách zvyklí na to, že v takových situacích býváme nahoře přijati se zavřenou náručí, abych použil jedno francouzské rčení. Je to v rozporu s intencemi druhého vatikánského koncilu. Na vysvětlenou, jako příklad, jedna osobní zkušenost.

V době, kdy jsem pracoval v Redakci náboženského života Českého rozhlasu, jsem byl přizván Sekretariátem České biskupské konference ke spolupráci na vydání českého překladu čtyř dokumentů o sdělovacích prostředcích, vypracovaných na koncilu, resp. v jeho intencích o něco později. Patří mezi ně dvě pastorální instrukce: *Communio et Progressio*, a *Aetatis Novae*. K první z nich jsem napsal úvodní poznámky a po jejich vydání pod číslem 6A v řadě dokumentů naší biskupské konference jsem dostal tři spoluautorské výtisky – našťástí! Je to skvělý dokument, vypracovaný mediálními odborníky v čele s americkým arcibiskupem Johnem Foleyem, který předtím provozoval ve Spojených státech vlastní rozhlasovou stanici. Na obálce českého překladu stojí v závorce upozornění „Pro vnitřní potřebu“, tento dokument se neprodával. Před pár dny jsem jej marně hledal i v naší jezuitské knihovně, kde máme sbírku dokumentů na regálu. Krátce pár citací z něj: „Ve všeobecně a veřejně vyslovených názorech se (však) vždy projevuje myšlení a vůle společnosti. Proto je třeba se jimi svědomitě zabývat. To platí zvláště pro církevní a světské autority“ (s.37, odst. č. 32).

„Svobodné vyjadřování názorů a právo informovat i být informován se navzájem podmiňují. Jan XXIII., Pavel VI. a druhý vatikánský koncil jasně prohlásili, že pro člověka a naši moderní společnost je právo na informaci podstatné“ (s. 38, odst. č. 33).

„Církev je hluboce spojena s lidskou společností vzájemným dialogem a mnohostranný-

mi vztahy. To se může uskutečnit jen na základě výměny informací a myšlenek, pozorným sledováním veřejného mínění v církvi i mimo ni“ (s. 61, odst. č. 114).

„Jako živý organismus potřebuje církev veřejné mínění, které vzniká na základě dialogu jejích členů. Kdyby v církvi nebylo veřejného mínění, chybělo by jí něco k životu. Vínu by na tom nesli pastýři i věřící.“ (s. 61, odst. č. 115).

Koncilní dokumenty tedy mluví jasnou řečí; jde tu skutečně o nové – vlastně ale staronové – pojetí vztahů uvnitř církve. Od jeho plného uplatňování jsme ještě daleko – před necelými dvěma staletími byl ještě papež Řehoř XVI. přesvědčen, že „nikdo nemůže být na pochybách o tom, že v církvi jedni musí vládnout a jiní poslouchat“ (v knize *Il trionfo della Santa Sede e della Chiesa Contro gli assalti dei Novatori*). Církev se dělila na učící a slyšící, a i když se „novátoři“ už hlásili ke slovu, zvyk, ta proslulá železná košile, kladla a ještě dnes klade tuhý odpor. Vysvlékání z ní je snadné a v občanské společnosti probíhalo zvláště z počátku násilně a teklo přitom hodně krve. Celý proces ještě není ani v Evropě u konce a také v římskokatolické církvi postupuje jakoby váhavě, stále ještě vězí ve svých monarchických strukturách a návycích, i když našťástí o tomto problému dnes už mluví nadějným způsobem hlava církve, současný papež František.

Na cestě k biskupskému stolci

Zkušenosti z vývoje situace na západ od nás ukazují, že záměrem prostých členů katolické církve, domáhajících se práv na informace a spoluúčast, není touha zasahovat do učení církve. Chtějí se ale aktivněji podílet na životě církve a zavést do něj rozpravu o vlastních každodenních radostech a strastech způsobem, na který jsou už dnes zvyklí v občanské společnosti.

Osobně jsem na základě zkušeností z dosti dlouhého života v několika evropských zemích včetně Vatikánu přesvědčen, že důležitým momentem tohoto procesu, na jehož počátku stojíme a který nás přivedl dnes sem, do Olomouce, je výběr diecézních biskupů. Tento proces doposud rozhodujícím způsobem závisí na příslušné vatikánské kongregaci, k níž pak tito biskupové cítí prvořadou odpovědnost za svou činnost ve svěřené křesťanské obci. Je to logické: „Koho chléb jíš, toho píseň zpíváš!“ praví české přísloví. Nebylo by ale logičtější a spravedlivější, kdyby skládali úcty také místnímu křesťanskému společenství, v jehož čele stojí? Rozumějme si dobře: Nejde o jakousi obdobu „Návštěvy ad limina“ vůči laikům, ani o volbu biskupa způsobem, jakým probíhají například poli-

tické volby, jejichž výsledky u nás samy o sobě ukazují, jak hrozně to může při uplatnění tohoto systému dopadnout. Při výběru biskupského kandidáta by ale rozhodně měl být nějakým způsobem zohledněn názor těch, ke kterým bude poslán, a s nimi by měl vést o své činnosti rozpravu; není to tak iluzorní přání, jak by se mohlo zdát. Procedury tohoto druhu v některých zemích už existují.

Dosavadní praxe na nejvyšší úrovni je ovšem v podstatě monarchická: Papež je volen kardinály, kteří nepřekročili daný věkový limit. Po smrti Jana Pavla II., jestli se nemýlím, vešli do konkláve až na dvě výjimky jen kardinálové jmenovaní právě zesnulým papežem. Tito voliči papeže jsou jmenovaní papežem. Nikdo mu do toho dnes nemůže mluvit a jednou jmenované kardinály může k odpovědnosti za jejich jednání volat opět jen sám papež. Se špetkou ironie zde můžeme mluvit o jakési „katolické demokracii“, která se obdobně projevuje i na nižších úrovních. Nebude snadné s tím pohnout, ale je to nevyhnutelné. Existuje úsloví: „Prvním, kteří o novotě promluví, musí být vyříznuty jazyky“. Ta činnost samotná bývá nádherná – až na ty vyřezané jazyky, ovšem! Jejich někdejší nositelé se ale mohou dočkat posmrtné útěchy, někdy i kanonizace! Využijme těchto dvou dnů v první řadě ke cvičení ve vzájemně kultivované diskusi. Znamená to například učit se neotravovat druhé dlouhými řečmi o nepodstatném; pozorně naslouchat a přemýšlet nad řečeným dříve, než začneme sami argumentovat nebo prostě mluvit o něčem jiném, a hlavně – učme se hledat to, co je nám přes všechny rozdíly a napříč celým spektrem církevního života přece jen společné, zatím aspoň horizontálně, tedy mezi námi samými. Je toho hodně a na prvních církevních sněmech to bylo východisko při hledání přístupu k novým názorovým proudům. Hledala se aspoň částečná shoda,

což byl mnohdy jen zlomek toho, s čím účastníci na sněm přijeli. Ale tyto neúplné, minimální shody v rozepři se pak staly tím, co se jednotně ve všech místních církvích mohlo učit. Od řeckého výrazu učit (dokein) pro to pak vznikl pojem dogma, tedy „to, co se má učit“. Tak vznikla dogmata, velká, všemi uznávaná pravidla. Malá a neúplná dohoda všech je pořád lepší, než nesmiřitelné postoje, na kterých neustupně trvá každá ze znešvařených stran.

Učit se dialogu

Předmětem dialogu, po kterém volají věřící nejen u nás, nejsou pochopitelně pravdy naší víry, ale v první řadě vztahy uvnitř křesťanského společenství, ve kterém se k sobě máme chovat jako bratři a sestry, kterými v Kristu opravdu jsme. Bude jen logické, když takovéto vztahy budeme vytvářet a pěstovat nejdříve mezi sebou, po horizontále. Teprve potom mohou přijít na pořad vztahy mezi základnou a našimi vedoucími činiteli.

Bylo by pochopitelně snazší řešit napětí ve vzájemných vztazích, kdyby jedna ze stran nebyla skálopevně přesvědčená o jedinečné správnosti vztahů v té podobě, na jakou je zvyklá už po staletí. Podle názoru rostoucího počtu věřících jsou ale tyto vztahy v mnohém ohledu překonány společenským vývojem. Velkou krizí otrásla církev v tomto ohledu reformace. V dobách před ní se rozvádění křesťané snažili na sněmu nalézt i uprostřed vážných sporů to, co jim přese všechno bylo společné. Na sněmu v Tridentu už se bohužel o sporných záležitostech nemohlo mluvit, protože ti, kdo věděli nebo jen cítili, že jsou v rozporu s církevním centrem, se tam prostě odmítli v roli bludařů dostavit. Ve vzduchu necítili pozvání k namáhavé debatě, ale k soudu s důsledky, které lapidárně vyjádřil Martin Luther, když řekl, že „není Jan Hus“, aby šel na sněm. V okamžiku konání koncilu byl už ale mrtev, a na sněmu v Tridentu se pak „konala premiéra nekonané debaty“ mezi vzájemně rozvádnými křesťany. Do té doby se jednalo a hledalo to, co přece jen zůstávalo společné; v Tridentu se už jen odsuzovalo.

Dobrým a povzbudivým příkladem postupu reformně naladěných křesťanů je dnes už proslulá „Pfarrer-Initiative“ rakouských kněží s podtitulem Aufruf zum Ungehorsam (Výzva k neposlušnosti). Evangelíci nám někdy vyčítají, že my, katolíci, jsme v Tridentu zůstali trčet. Ať už je tomu jakkoliv, dnes musíme všichni pracovat na tom, aby se taková situace v budoucnosti neopakovala. Tehdejší důsledky jsou dostatečným varováním. Řešením je trvalá, průběžná výměna názorů na to, čím místní křesťané – biskupové, kněží, řeholníci i prostí věřící – žijí a dále jako křesťané, jako bratři a sestry, chtějí žít i přesto, že v mnoha věcech se jejich názory různí. Komu se to zdá přespříliš vstřícné vůči „těm druhým“, doporučíme výše citované dokumenty! Jsou přece „pro vnitřní potřebu“ – můžeme to chápat jistě i jako pro vnitřní potřebu církve(!?), do které všichni patříme a nadále chceme patřit.

Universum 2/2014

O PROBLEMATICKÉM DOSPÍVÁNÍ

Rozhovor s italským filosofem a psychologem Umberto Galimbertim o kulturní krizi a také o papeži Františkovi.

*Jeden z nejznámějších italských myslitelů Umberto Galimberti (*1942) navštívil nedávno Českou republiku u příležitosti slavnostního uvedení knihy Znepokojivý host: nihilismus a mládež (Moravia Press 2013). Ústředním tématem knihy, které se v Itálii prodalo více než 200 000 výtisků, jsou kulturní příčiny a důsledky hodnotové neukotvenosti mladých lidí v západním světě. Galimberti ve svém rozsáhlém skromném díle předkládá nejen mrazivou analýzu kritického stavu, v němž se vnitřní svět mladého člověka v naší společnosti nachází, ale nabízí také – byť pouze v náznacích – možná východiska.*

Vaše kniha je věnována holčičce jménem Kea, „která se bude muset setkat s dospíváním a mládím“, jak můžeme číst v úvodu. Jak se malá Kea má? Máte o ni strach?

Kea je skvělá dívka, které se daří velice dobře, a to doma i ve škole. Hodně jí k tomu pomohla její matka, která ji naučila, jak se má správně učit: musí být schopna udělat výtah z jedné stránky textu na deset řádků. Když se člověk tuto metodu naučí včas, tak se mu pak dobře studuje. Vždycky, když začínám s nějakým kurzem na univerzitě, hned v první hodině učím studenty této metodě. Nemáme-li totiž nástroje, jak porozumět informacím kolem nás, jak a čím je zpracovávat, jsme ztraceni. Intelligence z velké části spočívá v metodě.

Intelligence jako metoda ale nestačí k tomu, aby z dítěte vyrostl dobrý člověk.

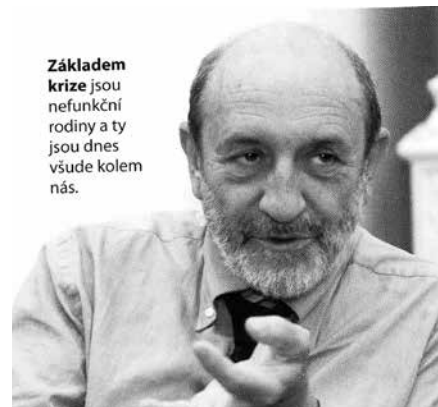
Ano. Zůstanu ještě u své malé Keje. V jejím životě byla důležitá láska paní učitelky, skutečnost, že od narození žila v domě plném knížek, a že byla především vždy zahrnuta láskyplnou péčí svých rodičů. A jestli se obávám o Kejinu budoucnost? Ano i ne. Momentálně je v šesté třídě a mezi jejími spolužáky jsou již dva drogoví dealeri. Když třída jela na školní výlet, někteří z chlapců s sebou měli nože, kterými rozřezali sedačky v autobuse. A to je atmosféra, která vládne na druhém stupni základních škol v celé Itálii. Na druhou stranu vím, že Kejiny základy jsou dobré, a mohu tedy doufat, že se jí podaří veškeré nástrahy dospívání překonat.

Pedagogicky působíte víc než padesát let, byl jste tedy svědkem růstu a vývoje několika generací. Můžete na základě své zkušenosti zobecnit, že agresivní případy, které popisujete ve své knize, skutečně vypovídají o směřování současného člověka?

Ano, protože základem této krize jsou nefunkční rodiny a ty jsou dnes všude kolem nás. Rozvod rodičů je pro děti vždycky katastrofou. Rodiny se rozpadají, manželství trvá šest nebo sedm let a pokud už vydrží, tak se manželé hádají a děti si od rodičů udržují velký odstup. Lásku a oporu pak hledají mezi svými spolužáky, což je první faktor.

Druhým důležitým faktorem jsou nejrůznější komunikační technologie, které dnešní děti

Základem krize jsou nefunkční rodiny a ty jsou dnes všude kolem nás.

ovládají a tráví s nimi celá odpoledne, aniž by nad jejich aktivitou mohli mít rodiče jakoukoli kontrolu.

Musíme si také uvědomit, že rodiče mají slovní autoritu asi jen do dvanácti let dítěte a pak už funguje pouze příklad. Slova ztrácejí jakoukoli účinnost, a jestliže doma nenacházíme dobrý příklad, je to katastrofa.

O dospívající děti se příliš nestarají ani pedagogové. V Itálii se z učitelství stalo zaměstnání pro ženy pracující na poloviční úvazek, které k této profesi většinou nemají ani moc nadání. Když se dnes dítě setká s učitelem, který dokáže předávat nové generaci vědomosti a chuť do života, tak má obrovské štěstí.

Jak dlouho stav kulturní krize, o které píšete, trvá?

Krize začala v osmdesátých letech minulého století. Do té doby šla ekonomika v Evropě nahoru a materiální standard života se zvyšoval. V té době se objevil zvyk odjíždět na víkendy mimo město – například Milán je o víkendu téměř prázdný – a také se začala zavírat centra aktivit pro mládež. V Itálii byla řada zařízení pro mládež, která měla velice kvalitní program, ta se ale buď ruší, nebo je navštěvují pouze přistěhovalci. Dříve měla každá farnost svoji aktivní sekci pro výchovu mladých lidí, což je dnes již mnohem méně časté.

Co se týče přechodových rituálů, ty jsou v Itálii samozřejmě spojeny s katolickou církví. Mladí lidé jsou sice biřmováni, ale oni z toho mají pouze materiální prospěch, protože od rodiny dostanou dárky. Do kostela ale ve skutečnosti nikdo z nich nechodí.

Předkládáte sociologické vysvětlení krize. To však na krizi kulturní nestačí, nebo ano?

Podle mne jsou sociální proměny společnosti dostatečným impulsem pro krizi kulturní. Když společnost zásadním způsobem zbohatne, dojde k proměnám jejich potřeb. Už není nutné udržovat pevnou a soudržnou rodinu. Když je společnost chudá, ona i rodina směřují ke stejným cílům. Jakmile společnost zbohatne, potřeby společnosti a rodiny se začnou rozcházet.

A co myslím bohatou společností? Je to například stav, kdy dnes děti v Itálii odmítají chodit do školy v jiném než značkovém oblečení. A rodiče, kteří na značkové oblečení nemají, dělají vše proto, aby i tak dítě své vytoužené oblečení mělo, třeba i za cenu půjčky. Proto jsem rád, že jsme teď v ekonomické krizi, pro-

tože s ní se alespoň trochu můžeme vrátit do doby, kdy ještě nebyly naše materiální potřeby zcela saturovány.

Když hovoříte o ekonomickém zajištění, máte na mysli materiální stránku lidského života. Jak se díváte na duchovní a intelektuální rozměr krize?

Obecně řečeno, dnes už žádný duchovní rozměr v Evropě neexistuje. V současném světě má váhu pouze tělo, které není vybaveno duchovním obsahem. V televizi můžeme vidět děti, kterým je dvanáct let a přitom se chovají, jako by jim bylo třicet. Západ je postižen fenoménem předčasné dospělosti, což je u dětí podporováno i rodiči. Ti chtějí, aby ze syna byl zpěvák nebo z dcery modelka, aniž by vnímali potřebu člověka nejdřív projít fází dětského světa, následně světa dospívání a teprve pak dojít k dospělosti.

A jakou roli podle vás ve světě, který popisujete, hraje křesťanství a církev?

Křesťanství teď nablalo s papežem Františkem dobrý směr, protože ten obhajuje lidi namísto principů.

Zatímco Benedikt XVI. upřednostňoval doktrínu, Františkovi jde o zvěst. Doktrína samozřejmě zůstává stále stejná, ale přístup se proměnil a je teď k člověku jako konkrétní osobě mnohem přívětivější.

Papež František kdysi řekl, že bychom se v rámci církve neměli stále bavit jen o potratech a antikoncepci. Také řekl: „Kdo jsem já, abych mohl soudit homosexuály?“ V tomto smyslu se papež vrací k podstatě křesťanství a tou je láska. Láska jako stavební kámen víry, což je v rámci tří monoteistických náboženství, tedy v rámci křesťanství, židovství a islámu, šťastné unikum. Vzpomeňme, že Ježíš přijal prostitutku mezi své, aniž by samozřejmě akceptoval prostituci jako takovou.

Co se týče církve, na některých místech Evropy již zjevně nehraje příliš velkou roli. V Itálii je tomu ale jinak. Tam máme hned dvě církve: církev moci, tedy Vatikán, a církev lásky-charity (caritas), která poskytuje jídlo a přístřeší několika tisícům lidí denně. Třeba jen ve Veroně dávají v jednom klášteře jídlo dvěma tisícům lidí. Italské obce, ať už mají starostu levicového nebo pravicového, jsou rády, když ve svém sídle mají i fungující církev, protože jim pomáhá řešit problémy, na které samy nestačí.

Z mého pohledu by ale bylo zapotřebí obnovit síť církevních zařízení pro mládež, o kterých jsem již hovořil, aby se i dnešní mladí lidé měli šanci socializovat zdravým způsobem. Víte, v Itálii jsou všichni katolíci a všichni se považují za věřící a rádi chodí na svatopetrské náměstí, kde mávají papeži, ale pouze osm procent Italů chodí do kostela a téměř nikdo z nich se nezpovídá.

Církev se tedy podle vás může stát lékem na kulturní krizi jen stěží...

Jestliže linie papeže Františka bude pokračovat, církev může zažít svůj nový rozmach. Ale my už jsme jednoho papeže Františka měli a tím byl Jan XXIII. Pak ovšem přišel Pavel VI., což byl člověk plný pochyb, a po něm Karol Wojtyła, který dělal velké projevy a happy-

ningy, ale jeho založení bylo v podstatě konzervativní a obrácené do minulosti.

Papež František se na podzim minulého roku sešel se zakladatelem deníku La Repubblica Eugeniem Scalfarim a ten svůj článek o tomto setkání zakončil konstatováním, že se jen těžko někdy budeme moci dočkat Františka II. Pokud se katolická církev po Františkovi opět vrátí k tradici Benedikta XVI., tak i přes úctu, kterou k tomuto muži chovám, musím konstatovat, že se pak nejspíš nedokáže dostat do srdcí lidí a svůj vliv ztratí.

Mluvíte o silné politické pozici katolické církve v Itálii. Mnozí její obyvatelé jsou ale vůči církvi velice kritičtí.

Antiklerikalismus v Itálii má kořeny na konci druhé světové války, kdy byla veškerá italská politika rozhodnuta ve Vatikánu, a to prostřednictvím křesťanských demokratů. Ve chvíli, kdy se křesťanská demokracie rozpadla a katolíci se přesunuli do dalších stran, dostali věřící od Vatikánu příkaz, že musí vždy hlasovat v souladu s katolickou doktrínou.

Církev se Italům jeví jako firma s patentem na etiku. Neustále se hovoří o antikoncepci, potratech, rozvodech, o veřejném a soukromém školství (v Itálii jsou všechny soukromé školy církevní).

Provázání církevní a politické moci zde bylo velice silné i za éry Berlusconiho, který sice do kostela nikdy nechočil, ale katolickou církev umně využíval ke svým zájmům.

Politický a mocenský obchod italských politiků s katolickou hierarchií jasně církev oddálil od lidí.

Bude mít papež František sílu to změnit?

Papež František je v těchto věcech velice tvrdý, což můžeme vidět na jeho zacházení s problémy kolem Vatikánské banky, která prala finance italským mafiánům. Jednoho takto odvážného papeže jsme tady už měli – Jana Pavla I. –, ten ale zemřel po několika málo dnech v úřadě.

Jsem překvapen vašim ne až tak kritickým postojem k církvi...

Nejsem křesťan, myslím spíš způsobem starých Řeků. Nevěřím v nesmrtnost duše, ale nepopírám, že církvi vděčíme za velký rozmach naší civilizace. Díky křesťanství jsme mohli dosáhnout skutečně civilizované úrovně. O vztahu k náboženství vždy rozhoduje osobní zkušenost, a tak například moje manželka byla zatvrzelá ateistka. Proč? Protože její rodině v dětství vypálili dům fašisti na základě udání jednoho katolického kněze.

Co se mne týče, jsem v úzkém kontaktu s kardinálem Ravasim, se kterým dvakrát až třikrát ročně vedeme v rámci Nádvoří národů společný dialog.

Jaké nároky máte na křesťany vy sám?

Rád bych, aby svoji víru v Boha automaticky nespojovali s nárokem absolutní pravdy. Až když je víra doprovázena pochybností, je teprve možný dialog. Známe dvě velké pochybné postavy: Pavla VI. a kardinála Martiniho – a právě pro své pochybnosti mne tito mužové církve přitahují.

Universium 2/2014. Rozhovor vedl Lukáš Jirsa, tlumočila Zdenka Sokolíčková.

SLADIT SVŮJ ŽIVOT S CELÝM STVOŘENÍM

Zamyšlení kněze Pavla Kuneše vycházející ze setkání s Umberto Galimbertim

Italský filosof Umberto Galimberti ve své knize popisuje, co vede mládež k nihilismu. Italskému velvyslanci se zdála pesimistická, ale mně ne. Po přednášce konané při příležitosti představení knihy v pražském Italském kulturním institutu Galimbertimu kdosi položil otázku, jaký je podle něho smysl života. Po namáhavém dni už nebylo síly k odpovědi.

Kudy jít životem

Taky jsem býval zaskočen touto otázkou, protože známé odpovědi mě neuspokojovaly. Bývaly vágní a nikdy neobsahovaly nic, co by mě povzbudilo. Neuspokojila mě ani odpověď starého katechistu: Proč jsme na světě? Abychom Pánu Bohu sloužili a po smrti se dostali do nebe. Nový KKC (27) je mi bližší: „Nejvznešenější stránka lidské důstojnosti spočívá v povolání člověka ke společenství s Bohem...“

Ale tehdy večer jsem si řekl, že bych měl mít hotovou vlastní odpověď, a to takovou, která by obsahovala mou vlastní zkušenost a která by nebyla pouze opakováním zkušenosti nebo uvažování jiných. Je to vlastně otázka zásadní. Smysl života, cíl a účel ovlivňuje sám průběh mého jednání. Odjíždí-li vlak za dvě minuty, nemohu se stavět do fronty na limonádu. Mám-li do odjezdu vlaku jednu hodinu, mohu si sednout do nádražní restaurace. Mám-li přinést utišující léky mé matce, nepovleču se do lékárny za stálého okounění po ulici, ale půjdu, jak nejrychleji budu moci. Způsob mého jednání je ovlivňován tím, co mám před sebou jako cíl. Podobně je tomu se základním zájmem celého mého života. Měl by tedy mít pro mě konkrétní podobu. Galimbertiho kniha Znepokojivý host mě k tomu povzbudila. S ním jsem se skoro shodl. Oč mi v životě jde?

Smysl znamená cíl

V březnu se ve vlaku probírala hrozící ruská anexa Krymu. Padaly názory jeden za druhým. Rusové prý tam musí hájit zájmy ruských občanů. A reakce světa: Nebudeme s nimi jednat v G 8. Nedáme víza hlavním politikům. Vyhlásíme nějaké embargo. Tato reakce je bezzubá. Státy, které s Ruskem obchodují, by jinak ztratily zakázky a naráz by měly tisíce nezaměstnaných. A Putina pouze utvrdí v tom, že je možné pokračovat v expanzivní politice. Protože na Západě (i v České republice) není nejpřednějším zájmem a smyslem života mír, ale peníze a kšefty.

Proč bychom neměli hledat způsob, jak přimět Putina ke změně? Copak Rusové na Krymu jsou ruští občané? Jsou to Rusové žijící na Ukrajině, od Ukrajiny dostávají peníze, jsou vázání ukrajinskými zákony. Pokud by jim někdo ubližoval, musí se jich zastat stát, na jehož území žijí. Neměl by se naopak Putin na G 8 pozvat, neměli by s ním ostatní členové tohoto uskupení mluvit tak dlouho, až

by uznal mezinárodní smlouvy, protože jinak vede svět do války? Sovětské způsoby známe od Lenina i Brežněva: mluvit o míru při současném organizování válek a revolucí. Změnit to je velmi těžké. Máme tedy trpně očekávat další vývoj? Putin nepovolí, podporuje ho celé Rusko. Při pokračování těchto akcí Ruska a stejných reakcí světa může dojít k válce. Vy tedy počítáte s válkou? V té chvíli všichni zmlkli.

A tehdy jsem si znovu uvědomil, že smysl života musí mít před očima každý. Smysl znamená cíl. Oč mi vlastně v životě běží? Co se mi nabízí? Kdy budu šťastný?

Slyšet zpěv ptáků

Mým největším přáním je žít v pokoji. Zažil jsem konec druhé světové války. Přelety bombardovacích letadel, nálety, neustálé zalepování skulin v papírovém zatemnění a strach z kontrol. V květnové revoluci po několika-denním pobytu v krytu holešovického činžáku, po klukovském pomáhání stavět barikády vedle našeho domu, přišlo ráno 9. května! Svítalo slunce a všude klid. Nepochopitelné ticho bylo přerušováno jenom zpěvem ptáků! Zázračné probuzení. Všude pokoj a radost lidí.

Potřebuji žít v pokoji, sladit svůj život s celým stvořením i Stvořitelem. Žít v dobré společnosti. To bylo také hlavní téma Ježíšova života. To považoval za smysl lidského života. Život v Božím království znamená žít v té nejlepší společnosti, jakou si mohou přát. Jednomu bystrému znalci Zákona Ježíš řekl, že není daleko od Božího království. Jiným posluchačům potvrdil, že království Boží je uprostřed nich.

Nelze toho dosáhnout, aniž bych komunikoval s okolím. K nutné otevřenosti ale nemůže

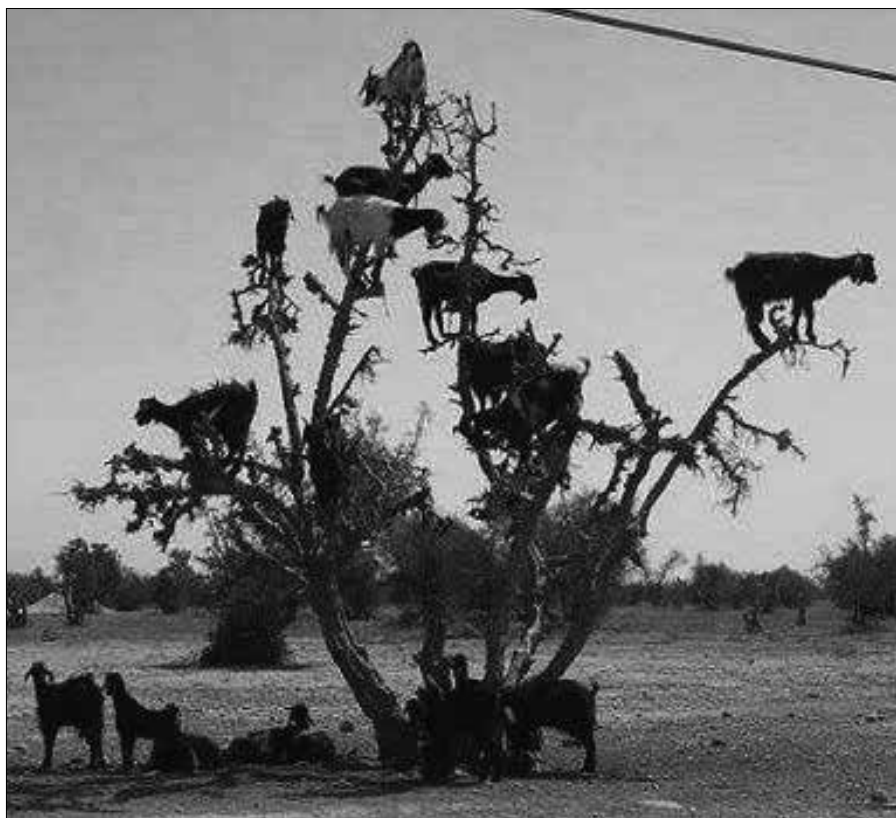
dojít, jestliže reálně neocení a nezhodnotím sám sebe. Všechno totiž člověka svádí k tomu, aby se na sebe díval růžovými brýlemi a všechny nedostatky hledal nejdříve mimo svou osobu. Pán Ježíš měl pro tento zásadní obrat, bez něhož nelze pokračovat, zvláštní slovo, evangelisty převedené jako metanoia. Změna smýšlení.

Nemít strach

Odložit růžové brýle není požadavek neuskutečnitelný. Ježíš opakovaně vysvětloval, že stejně nikdo není dobrý, jenom Pán Bůh. Není tedy nic divného na tom, jestliže i já jsem udělal chybu. Ale lidé se s tím dodnes odmítají smířit, protože to člověka trochu znevažuje před ostatními.

Jestliže ale uznám své konkrétní hříchy, začnu objevovat lidi jako sobě rovné, milé (obětavé, pracovitě), i trpící všelijakými neduhy (nevší-mavostí, samolibostí). Prostě vším, čím trpím často nebo méně často i já sám. Najednou si všimnu, že si lidí mohu vážit, spolupracovat s nimi, přemáhat i jejich eventuální nepřátelství. Mohu rozvíjet své schopnosti, nemusím mít strach ze zakopnutí ani z bohatství, ani z posměchu. Dokonce mohu přijmout i své nedostatky, držet se Pána Boha a už dnes žít v jeho pokoji. Svým narozením jsem vstoupil do věčného života a do Božího království mám otevřeno, vezmu-li Pána Boha vážně. Poněvadž Ježíš není mrtev, mohu se držet Pána Boha a už dnes žít v jeho království. Galimberti, podobně jako třeba Jiřina Prekopová, poznal, že k tomuto postoji je ovšem velkou překážkou, kterou musí mnozí překonávat, nedostatek mateřského přijetí a bezpodmínečné lásky v raném dětství.

Pavel Kuneš, Universum 2/2014

UDÁVAT SE NEMÁ

Bohumil Doležal

Soud v Bratislavě rozhodl, že Andrej Babiš nespolupracoval vědomě se Státní bezpečností. Znamená to, že od této chvíle (přesněji řečeno od chvíle, kdy se rozsudek stane pravomocným), si už nikdo nesmí myslet, že pan Babiš spolupracoval se Státní bezpečností? Nesmí nikdo o správnosti rozsudku, který jednou nabyt právní moci, pochybovat? Já osobně si sám pro sebe myslím, že ti, kteří byli vedeni v registru svazků jako agenti Státní bezpečnosti, se ke spolupráci skutečně uvázali. Jednak tvrdit, že si StB, jeden z pilířů bolševické moci, sama falšovala svou dokumentaci, je prostě směšné. Ale hlavně, míra spolupráce mohla být různá, ale pořád tu zůstává ta základní věc, že s StB se spolupracovat za žádných okolností nemělo, protože to bylo amorální. Pokud se toto vědomí bude přímo či nepřímo relativizovat, relativizuje se hodnocení období let (dejme tomu) 1948 až 1989, jehož podstatou přece nebylo, že by u nás vládl nějaký „komunismus“, ale že jsme byli bezprávnou kolonií Ruského impéria. Podstata problému tedy není „ideologická pomýlenost“ spolupracovníků, ale vlastizrada. Je jistě pravda, že hodně lidí bylo ke spolupráci s StB donuceno brutálním nátlakem, ale to je polehčující okolnost, samozřejmě významná, ale nic víc. Nejde taky o to provozovat dnes nějaké hony na čarodějnice, ale jen udržovat tohle jasné vědomí. Jinak bychom za chvíli nepoznali, čím se dnešní babišovsko-zemanovsko-protikorupčně velkorevoluční režim liší od toho předlistopadového. Proto taky není pravda, co v Babišových Lidových novinách píše jejich šéfkomentátor Petr Kamberský, že lustrační zákon je dnes, čtvrtstoletí po převratu, zbytečný. Naopak, je to jedna z mála identifikačních značek, která ještě odlišuje polistopadový režim (resp. jeho zbytky) od nastupujícího marasmu. Udávat se nemá.

Česká politika, 28.6.2014

Přeškrtněte mé písmo –

třebas inkoustem rudým
budu se radovat s vámi –

nechci vám neštěstí připomínat

Ale nevytrhávejte co vytrhnout nelze

Vytržením mým i sebe vytrhli byste
z knihy, kde spolu souvisíme

stránky jednoho listu, zoufání s nadějí,
s úzkostí víra, s nevěrou láska,
svázání do jednoho, jediného hřbetu,
sešití jednou nití do naší jediné spásy
jedinou bolestí

K R I S T E

(Vojmír Vokolek)

AKTUALITY

Výstava fotografií Jindřicha Štreita - Orlický kostel, každou neděli od 9.45 do 11.45 hod. nebo po dohodě na tel.: 731 402 236. Výstava potrvá od srpna do října.

Prohlídka kaple sv. Jana Nepomuckého na Kopečku každou sobotu a neděli 13-17 hod. Vstupné dobrovolné.

Pouť na Kunčicích - v neděli 7. září začíná bohoslužbou v 10.15 hod na hasičském hřišti na Kunčicích.

Prátele Boha křtem přijal

1. 6.	Angela Ella Cappanni
22. 6.	Jáchym Kettner
14. 7.	Valérie Adamcová
	Alois František Frydrych

Ke vzkříšení jsme vyprovodili

12. 6.	Eliška Štastná	77 let
13. 6.	Anna Bednářová	80 let
20. 6.	Dagmar Krejsová	57 let
27. 6.	Václav Urban	66 let
8. 7.	Anežka Štovičková	87 let

FARNÍ RADA 18. června

Mezinárod. hudeb. festival se opět vydařil.

Kaple sv. Jana Nep. na Kopečku - o sobotách a nedělích bude areál pro návštěvníky otevřen. Provádět budou pracovníci Informačního centra.

Mistrovický kostel - na opravu střechy věže a omítky věže sháníme peníze.

Biřmování - příští rok na jaře přijmou zájemci svátost biřmování. Plánujeme pro ně návštěvu Osvětmi a Krakova.

Vyučování náboženství - během července mohou rodiče přihlásit své děti na náboženství. V kostelech budou tiskopisy.

Letos plánujeme změnu - druhý stupeň se bude scházet na faře.

Svatováclavská slavnost - bude v sobotu 27. září odpoledne, slavnostní bohoslužbu budeme slavít v neděli 28. září v 10.15 hod. v Letohradě.

FR příště - 27.8. v 19. hod na faře.

zapsala: Jana Skalická

Retro kytarová mše na Orlici

v neděli 5. října 2014 při výročí pohřbu P. Františka Karla, zakladatele kytarových mší v kostele Nanebevzetí Panny Marie na Orlici, zahrají při mši hudebníci, kteří zde hráli při jejich vzniku v roce 1968. Za působení P. Karla se zde začaly hrát a zpívat tyto písně za doprovodu kytar jako jedny z prvních v tehdejší Československu. Zároveň bude sloužena mše za P. Petra Ducháčka a P. Josefa Tajchla, kteří v naší farnosti později působili a zasloužili se o udržení této tradice. Podrobný článek o historii kytarových mší na Orlici najdete v příštím Okénku.

Pepa Karel

PROSBA

Prosíme o finanční pomoc na opravu střechy mistrovického kostela a omítky věže.

Peníze můžete poslat na číslo účtu:

1323857329/0800, var symb 121314.

Děkujeme.

Letohradská farnost.

ZPRÁVY Z CHARITY

„MUSÍME SE MÍT RÁDI AŽ DO KONCE...“

Paní Doležalové z Jehnědí zemřel v březnu partner. Bylo mu 75 let, žili spolu třicet let a jejich vztah se dá spolehlivě nazvat láskyplným.

Když bylo paní Doležalové 28 let a měla tři děti, myslivec omylem zastřelil jejího muže a ona ovdověla. Dnes má čtyři děti, osm vnoučat a očekává narození prvního pravnoučete. „To víte, jeden člověk odejde a další přijde,“ komentuje životaběh rodiny.

K historii partnerova onemocnění uvádí: „Milana začal loni na jaře bolet kyčelní kloub, chvíli chodil na rehabilitaci, ale nepomáhalo to, až z rozboru krve se zjistily ukazatele nádoru.“ Na plicním oddělení zjistili lékaři nádor plic a po týdnu byl propuštěn do domácího ošetřování. Doma ale brzo nastaly problémy s dýcháním, a tak dcera, která pracuje v nemocnici a má zkušenosti s Charitou, zařídila vypůjčení oxygenerátoru a charitní ošetrovatelskou službu. „Každý den večer k nám jezdily charitní sestry píchnout mu injekci na ředění krve,“ říká dále paní Vlasta, lékař mu řekl, že má před sebou dva měsíce nebo léčbu, a tak se začal léčit. Všechno snášel dobře, po chemoterapii mu ani neslezly vlasy, chutnalo mu... Takhle to šlo až do Vánoc, kdy mu hodně stouply hodnoty a nebylo možné pokračovat v chemoterapii. Stále jsem ho utěšovala...“

Stav pana Milana se ale zhoršoval a vyžadoval téměř 24hodinovou pozornost jeho nejbližšího člověka – paní Doležalové: „Nemohl ležet, protože se mu špatně dýchalo, a tak stále seděl. V noci nespál, chtěl chodit, volal mě k sobě a ptal se, když už bude ráno. Asi měl strach, protože mě nechtěl pustit daleko, a když jsem šla třeba do obchodu, kladl mi na srdce, ať se nikde nezdržuju, nebo ať přijdu brzo od slepiček... Do posledka byl čilý, sledoval televizi, luštil sudoku, až poslední týden chtěl mít klid...“ Jako velkou pomoc hodnotí paní Doležalová také půjčování kompenzačních pomůcek, kde si rodina zapůjčila polohovací postel. Když si na ni pacient zvykl, byl velmi rád, že si může sám zvolit polohu, která odpovídá jeho zdravotnímu stavu. Poslední týden jezdily sestřičky dvakrát denně – ráno a večer. Pacienta zkontrolovaly a umyly, přivezly mu léky, píchly injekci. Později podaly infuzi s léky proti bolesti a neklidu. Podařilo se jim také zahojit začínající de-

kubit. Na bolesti v kostrči, kde byly metastázy, měl pacient nalepeny náplastě a na podporu dýchání zapojen kyslík... „Děda na mě vždycky čekal a ptal se, kdy už přijdu...“, říká paní Vlasta a pokračuje: „Poslední noc spal do půlnoci. Pak se vzbudil a řekl: „Babičko, pojď ke mně, musíme se mít rádi až do konce,“ a já mu říkala: „Ale dědušku, vždyť já vedle tebe sedím celou noc...“, poprosil, ať ho dám lehnout, a usnul. To byla jeho poslední slova, pak už nemluvil. Ráno ho sestřičky převlékly, byl bledý, nereagoval. Sestřička mi říkala, že má velmi nízký tlak i saturaci, a asi to už nebude dlouho trvat. Nabídla mi, jestli tady může být se mnou do konce... Dýchal ztěžka, a pak se nadechl a už nevydechl... jeho život skončil. Společně se sestřičkou jsme ho umyly, ustrojily. Lékař z RZ, kterého jsme volali k ohledání říkal, že už dlouho neviděl člověka, který by se narodil a zemřel v jedné vesnici...“

S péčí sestřiček jsem byla moc spokojená. Byl tu někdo, kdo mě utěšoval a podporoval. Všechno to jsou skvělá děvčata, posilovala nás... Při jakékoliv pochybnosti jsem mohla zavolat... Beznaděj je zlá, ale smrt už je jen vysvobozením pro obě strany. Dnes si říkám, že bych byla už na dně, ta nepřetržitá péče je nesmírně náročná. Kdo to nezažil, těžko to pochopí... A já jsem nesmírně vděčná, že tady v těch chvílích byl někdo s námi a naprosto profesionálně nám pomáhal...“ Služba domácí hospicové péče umožňuje těžce nemocnému strávit poslední dny života doma, v kruhu svých blízkých. Vychází z doporučení lékaře, přání a potřeb pacienta i pečující rodiny. Komplexní péče o pacienta zahrnuje péči lékařskou, zdravotní, ošetrovatelskou, psychologickou, sociální popř. duchovní a podporu pozůstalých. Předpokladem poskytování této služby je aktivní spolupráce rodiny nebo blízkých nemocného. K pacientům chodí speciálně vyškolené, zkušené zdravotní sestry, podle potřeb několikrát denně, na telefonickou výzvu 24 h denně.

Kontakt na domácí hospicovou péči:

Petra Kaplanová, tel. 731 402 322,

Helena Jurenková, tel. 731 402 338

Poděkování

Děkuji našemu panu faráři a vám všem, kteří jste mne navštívili v Žamberku za mého pobytu v LDN. Srdečně děkuji.

Marta Řeháková, Kunčice

PODĚKOVÁNÍ ZA SKAUTSKÉ TÁBORY

Děkujeme skautským vedoucím i všem ostatním, kdo se starali o naše děti na letošních táborech. Jsme vděční, že dětem věnujete svůj volný čas a že se snažíte vést je k dobrému.

Charita vyhláší sbírku pro rodiny padlých výsadkářů z Afghánistánu

Z podnětu druhú ve zbrani vyhláší Charita ČR veřejnou sbírku na pomoc příbuzným těchto statečných mužů. Finanční dary je možné posílat na účet Charity ČR číslo účtu **44665522/0800** u České spořitelny, **variabilní symbol 916**

Životopisný rozhovor Josefa Beránka s Václavem Vackem, letohradským farářem, sleduje jeho životní cestu od dětství, přes postupné hledání životního povolání v nesnadných letech nesvobody, až po jeho kněžské působení a objevování cest, jak přiblížit lidem krásu toho nejcennějšího – hlubokých mezilidských vztahů a dospělé svobody. Inspiraci nachází v pozorném naslouchání lidským radostem i bolestem a v podobně citlivém čtení bible. Jeho pohled povzbuzuje mnohé lidi k důvěře, že Bůh i dnes s námi počítá, že křesťanství nabízí cestu, jak se stát svobodným a dospělým člověkem. Tolik pár slov z přebalu knihy.

I když je Václav v Letohradě už 24 let, po přečtení této knihy možná zjistíte, že ho vlastně moc neznáme... Niterná osobní výpověď, civilní životaschopné a životadárné křesťanství, úcta k rodičům a k prostým moudrým lidem, odvaha v mnoha směrech... to a mnoho dalšího můžeme v knize najít.

Knihu, vydanou nakladatelstvím Vyšehrad, zakoupíte v Knihkupectví Flétna v Ústí n.O. nebo v knihkupectví v Letohradě na náměstí.

/M

DOPISY ČTENÁŘŮ

Z dopisu paní Annetty Ablové, která reaguje na rozhovor s Emilií Machálkovou (Okénko č. 5/2014). Paní Ablové je 90 let, žije v Austrálii a v mládí byla – jako židovka – se svou sestrou podrobena Mengeleho pokusům v KT Osvětim.

„...Článek o paní Machálové je velmi smutný a pravdivý. Nevím, zdali jsem se ti zmínila, že já se Štěpou jsme viděly cikánsky tábor jako poslední, když jsme tam byly s Dr. Mengelem? Druhý den všichni šli do plynu. Po válce jsem byla v Praze na schůzce schovávaných dětí, které byly zachráněny. A byl tam muž, který řekl, že byl zachráněn v Auschwitzu v cikánském táboře jako malé dítě. Poláci, kteří tam pracovali, ho schovali a tím mu zachránili život. Chtěla jsem s ním mluvit, ale ztratil se mi tehdy. Vždy na to vzpomínám a jsem velice dotčena nenávistí proti Cikánům dnes v Čechách i jinde. Já vím, že se vždy najdou lidé, kteří strkají všechny do jednoho pytle, a ne všichni jsou vinni.

To je podobné jako bylo zde proti Aborigincům. A dnes dokazují, že jim nic na inteligenci ani talentech neschází.

Kdybys měla možnost říci p.Machálové, že mě těší slyšet, jak její děti vyrůstají v krásném rodinném ovzduší a jsou začleněny mezi dobré Čechy, vyřídí jí to a velmi rada jí pošlám hezký pozdrav a vzpomínku!!“

Orlice:

František Adamec 1896-1918	22 let
Adolf Lipenský 1891-1923	32 let
František Kočí 1895-1918	23 let
Josef Peškar 1872-1917	45 let
Josef Baláš 1876-1917	41 let
Josef Beran 1888-1916	28 let
Josef Plíva 1889-1919	30 let
František Majvald 1889-1914	25 let
Antonín Stejskal 1880-1919	39 let
Petr Vychytil 1887-1915	28 let
Martin Řehák 1893-1917	24 let
František Stejskal 1898-1918	20 let
František Matyáš 1881-1918	37 let
Josef Vacek 1892-1915	23 let
František Krejsa 1875-1918	43 let
Josef Dušek 1876-1917	41 let
Antonín Motyčka 1876-1919	43 let
Jan Vacek 1875-1916	41 let
Josef Adamec 1892-1916	24 let
František Kvapil 1894-1917	23 let
Augustin Leier 1876-1915	39 let

Kunčice:

Josef Adler 1892-1915	23 let
Josef Brokeš 1875-1914	39 let
Antonín Čada 1888-1915	27 let
Jan Čada 1894-1917	23 let
Josef Čada 1890-1914	24 let
Karel Čada 1880-1914	34 let
Leopold Faltus 1884-1914	30 let
Petr Hanus 1870-1917	47 let
Antonín Hrdina 1883-1915	32 let
František Kolomý 1881-? věk neznámý	
Antonín Kotyza 1892-1914	22 let
Štěpán Krejsa 1897-1918	21 let
Václav Krejsa 1894-1915	21 let
Rudolf Langr 1899-1918	19 let
Leopold Marek 1886-1914	28 let
Josef Moravec 1891-1918	27 let
Jaroslav Moravec 1898-1917	19 let
Leopold Novotný 1887-1915	28 let
Pavel Suchomel 1869-1916	47 let
Jan Šafář 1877-1917	40 let
Štěpán Šmok 1877-1916	39 let
Antonín Štěpánek 1876-1914	38 let
Josef Tacl 1893-1918	25 let
Mikuláš Tacl 1893-1918	25 let
František Vychytil 1876-1918	42 let
Jan Vyhnálek 1872-1917	45 let
Petr Pecháček 1894-1920	26 let

Kyšperk:

Antonín Vyčítal 1894-1916	22 let
Josef Bruna 1869-1916	47 let
František Šafář 1881-1915	34 let
František Faltus 1882-1917	35 let
Vilém Zeman 1888-1917	29 let
Václav Košťál 1890-1914	24 let
Josef Studený 1885-1916	31 let
František Kolomý 1881-1916	35 let
Josef Svoboda 1896-1915	19 let
Antonín Brožek 1892-1915	23 let
Vilém Motl 1882-1916	34 let
Stanislav Švec 1890-1914	24 let
Josef Poláček 1897-1918	21 let
Josef Stehno 1887-1916	29 let
Leopold Preclík 1890-1918	28 let
Karel Faltus 1887-1914	27 let
Jan Holubář 1890-1914	24 let
Václav Vanžura 1894-1917	23 let
Antonín Tacl 1875-1916	41 let
Jaroslav Kubový 1888-1917	29 let
Jan Kovařovic 1887-1917	30 let
Václav Lorenc 1881-1916	35 let
Bohumil Večeř 1891-1916	25 let
Karel Večeř 1879-1914	35 let
Václav Kotek 1892-1918	26 let
Jan Faltus 1891-1914	23 let
Václav Kalousek 1894-1915	21 let
Lev Saxl 1896-1916	20 let
Alois Pavlišta 1895-1916	21 let
Jan Šlesingr 1883-1914	31 let
Josef Kaplan 1878-1917	39 let
Jan Valda 1878-1914	36 let
Jaroslav Kratochvíl 1896-1918	22 let
Jaroslav Kubíček 1887-1918	31 let
František Fiedler 1873-1916	43 let
Josef Hajzler 1879-1917	38 let
František Pospíšil 1886-1915	29 let
František Holeček 1896-1915	19 let
Josef Drozen 1893-1915	22 let
Stanislav Formánek 1891-1918	27 let
Pelegrin Nožka 1890-1915	25 let
Adolf Kopecký 1889-1915	26 let
Václav Klohna 1880-1915	35 let
Jan Baláš 1866-1915	49 let
Josef Finster 1893- věk neznámý	
Karel Fišer 1897-1921	24 let
Václav Halbrštát 1878-1916	38 let
Alois Havla 1892-1914	22 let
Josef Klohna 1891	- neznámý
Jan Paukert 1891-1915	24 let
Josef Smutný 1892	- neznámý
František Sündrman 1892	- neznámý
Stanislav Šulc 1890-1914	24 let
Jan Veinlich 1889	- věk neznámý

Rotnek/Červená a Jankovice:

Jan Boháč 1893- věk neznámý	
Antonín Doležal 1884-1918	34 let
Jan Hýbl 1894- věk neznámý	
František Kytlík 1867-1917	50 let
Antonín Motl 1884	- věk neznámý
František Šléza 1891-1918	27 let
Josef Štoviček 1889- věk neznámý	
Josef Štoviček 1888- věk neznámý	
Matouš Štoviček 1885	- neznámý
František Peřina	- neznámý

NÁŠ ROZHOVOR

V KŘESŤANSTVÍ JSEM POTKAL SPÍŠ KLADNÉ KUSY...

Mgr. Josef Zámečník (1956) hrál se svými kolegy Vladislavem Kozderkou, Bárrou Kolařovou a Janem Adamcem 8. května v Letohradě na vzpomínkovém koncertu na počest letohradských obětí 20. století. Muzikant, pedagog, který umí zaujmout, vyprávěč s osobitým smyslem pro humor...

Narodil se v Úsobí na Českomoravské vysočině a základům hry na trubku se učil u svého strýce Jiřího Růžičky. Studoval na Pražské konzervatoři, poté na AMU v Praze. Již za studia se věnoval studiu barokní hudby jak v sólovém hraní trubka-varhany, tak s vlastním komorním souborem, který od r. 1979 reprezentuje české trubačské umění doma i v zahraničí. V r. 1998 natočil dokument pro ČT „Jak se kdy v Čechách troubilo“. Od r. 1996 učí na Konzervatoři Jana Deyla a střední škole pro zrakově postižené v Praze. Spolupracuje s orchestrem Praga Sinfonietta. Doma i v zahraničí se věnuje také nahrávání hudebních nosičů.

Hudba se dá možná chápat matematicky - jako šachová partie, anebo jako intuitivní záležitost - zpěv ptáků, někde mezi tím jsou emoce, duše člověka ... Vnímáte hudbu nějak takto?

Ne. Zpěvy ptáků nejsou intuitivní, ale přesně dané - to je stejná matematika jako Dvořákova humoreska. Rehek i sýkorka zpívají zcela jednoznačně, když se chtějí třeba pářit. Tam není emoce, ale matematika, řád. Jeden můj student oslepl až téměř v dospělosti. Nejprve na jedno oko, a tři roky nato stejným způsobem věděl, že oslepe během tří dnů i na druhé oko a ztratí zrak. Přestoupil tedy z jiné vysoké školy k nám a začal studovat hudbu. Aby si vytréboval paměť, dostal nahrávku všech možných ptáků a učil se je rozlišovat. Pak mi dekoval, který pták mě doma na zahrádě ráno tak otravuje. Když jsem mu pustil na mobilu toho otravného rehka, přiletěla samička a sedla si mi na rameno, a starý rehek vedle na větví se vztekal a odpovídal. Ten zpěv je úplně jasný. A nejsou v tom emoce, ale těžká matematika, ... I když emoce tam byla taky - vztekal se ...

Když tedy pochopíte tyto matematické zákonitosti, můžete komponovat?

Můžete. Ale můžete komponovat, i když nic z toho nepochopíte... Takových muzikantů je! Víte, jedno rabínské moudro říká, že pravda je vždycky někde uprostřed. Marian Varga, vynikající slovenský jazzmen, vysloveně volá po matematice na konzervatoři. A zrovna jeho hudba je esencí všeho - pozitivního i negativního (matematika, emoce, drogy...)

Cím je pro vás hudba?

Způsobem a možností vyjádřit se nějak jinak, než verbálně ... Dělá mi dobře ... Když se daří práce, a člověk má pocit souznění s ostatními muzikanty, to je něco!

Cím vás přitahuje období baroka, které

žen v kostele brečely. Tak je ta hudba dojala...

Ačkoli nejsme velkým národem, zanechali Češi zřetelnou stopu ve světové muzice. Souhlasíte?

Určitě. Barokem s jeho excelentním zjevem J.D.Zelenky počínaje. Dodnes je halda jeho věcí nespoutaných. Jeho skladby jsou srovnatelné s nejtěžšími Bachovými, pár jsme jich provedli v katedrále sv. Víta, kde mám na starosti žestový soubor. Michna má úžasný věci, a přitom všichni békají jen ty jeho kancionálové písničky. Mysliveček - velký vzor Mozarta atd....

Letos už podevatenácté organizujete hudební festival u vás na Vysočině „Úsobské kulturní léto“. Jak se daří jej udržet?

Celé to původně vzniklo jako politická akce na podporu kamaráda, který kandidoval na starostu. Lidem se to líbilo a chtěli v tom pokračovat. Tak známí obešli kamarády a sehnali peníze. Já obešel kamarády muzikanty a sehnal program. Napsaly o tom noviny ... No a protože zásoba kamarádů zatím nedošla, tak v tom pokračujeme. Pořád jsou lidi schopni nám udělat koncert za poloviční cenu. Já nemůžu přemlouvat kamarády, aby nám udělali koncert zadarmo, stejně jako nemůžu chtít u benzinové pumpy benzin zadarmo. Vyklubal se z toho hezký festival, který technicky připravuje obecní úřad, já sháním program, zajišťuju dramaturgii, a mám to obvykle za tři čtyři dny hotové.

Na koncertě v Letohradě jste řekl, že váš kolega, Vladislav Kozderka, je pro vás muzikantský i lidský vzor. V čem?

V jeho obrovské toleranci. On se dokáže s naprostým blbem bavit jako se sobě rovným... (Možná proto se baví i se mnou) A není to od něj vypočítavost, že když bude hodný na druhé, tak oni budou hodní na něj - to vůbec ne. On má v sobě noblesu a upřímný až naivní pohled na svět. Celý život mi hodně pomáhal, když mě třeba posílal za sebe hrát. Známe se už spoustu let, poprvé jsme spolu hráli v r. 1976.

Pro každého studenta je důležité být studentem zaujat, nechat se zapálit pro hudbu. Na kterého z vašich učitelů takto vzpomínáte?

Ovlivnil mě např. Miroslav Kejmar, který mě učil na akademii 4 roky, než byl odejit. Moc jsme toho nepohráli, ale hodně jsme povída-

jste studoval teoreticky a prakticky spolupracujete s různými barokními orchestry u nás i v zahraničí?

Poněvadž trumpetisti jsou ješitný lidi, a v době baroka jsme na tom byli nejlíp ... Ale vážně: vždycky mě zajímala historie díky kantorům, kteří nás k ní vedli. No a trumpeta a varhany byl můj hlavní repertoár, tak proto. Moc se mi líbí třeba Purcell nebo Clarke, rád hraju Händela.

Který ze skladatelů je vaše srdeční záležitost?

Miluju Mahlera a Brucknera, to je maximální romantika. Mahlerova hudba je úžasná. Jednou jsem dělal u nás na Vysočině koncert, nazvaný: Mahler-Eben, na kterém zpívala jedinečným způsobem Jiřina Marková cyklus Písní o mrtvých dětech a Petr Eben ji doprovázel na piáno. Zpívala samozřejmě v němčině. Určitě dvě třetiny žen v kostele neuměly německy, ale minimálně dvě třetiny

li. Jeho vyprávění mě zaujalo, vtáhlo do světa hudby. Začal jsem trumpetu milovat. Bez toho to nejde. Říkal nám, že trumpeta musí být prostředek k vyjádření něčeho v nás, našeho nitra. Nesmí to být prostředek k upoutání pozornosti na svou osobu. A upřímně: je to těžké zvládnout. Každý má ego, každý chce vypadat hezky, a snaží se to nenápadně podsunout druhým ...

Dalším vynikajícím učitelem byl Antonín Dokoupil, který učil tady na Deylovce, kam jsme chodili na pedagogické stáže. Já jsem si tak maloval, že až odejde do důchodu, mohl bych tady učit. Později jsem vyhrál konkurz, ale osud tomu nechtěl – dostal se sem bez konkurzu nějaký soudruh, a já byl odstaven. Nevadilo mi to, práce jsem měl dost. A dnes vím, že bych tehdy na to ještě lidsky neměl. Víte, já to mám vůbec v životě zvláště nastavené – cokoliv jsem si v životě upřímně a toužebně přál, to se mi splnilo. Ale v úplně jiném časovém horizontu, než jsem si představoval ...

Řeknu vám takovej jednoduchý případ: třeba můj dědeček měl staré auto – Minora, které se mi strašně líbilo, a dědeček ho prodal za pár korun nějakému blbovi, kterej si z něj udělal traktor. Já říkal: „Dědečku, mně bude za tři roky 18, já bych se o něj staral ...“, no ale auto bylo pryč a mně to bylo líto. Po letech telefonát, že někdo prodává veterána, jestli ho nechci koupit. Už nebyl za tři tisíce, ale za šedesát. Tak jsem volal kamarádovi, který je při penězích, jestli by mi půjčil, a druhý den jsem jel z Vysočiny do Prahy a auto jsem koupil. To byl zážitek! Manželka nejdřív protestovala, že nechce žádný starý krám do baráku, ale když jsme jednou v podvečer vyjeli ven a viděli tu naši Vysočinu v zapadajícím, žlutém teplém slunci, tak mi říkala: „No, dobře jsi udělal!“

Vidíte v tom nějaký vyšší smysl?

Ano. Mám z toho respekt k Božímu řádu. Funguje to. Ale jinak než si lidé představují. Často zaměňujeme víru za pověru, to je největší problém naší civilizace.

Je pro muzikanta důležitá víra, duchovní život?

Důležitá je pro každého, ale v úplně jiných rozměrech, než si představujeme. Nevěřící skladatel může napsat hluboce duchovní hudbu a naopak spousta „věřících“ komponistů si myslí, že píšou duchovní hudbu, ale píšou srágorý. Jeden můj kamarád, generální vikář, když slyšel písničku od Dana Landy – Jsem vděčnej za tu šanci, říkal: „To je evangelizace jako prasle!“

17 let učíte na Konzervatoři Jana Deyla a střední škole pro zrakově postižené. Mají zrakově handicapovaní studenti jiný cit pro hudbu, třeba více disponován sluch? Mají více talentu?

To je individuální. Jsou slepí, který jsou úplně tupý. Vždy je také problém té vady - jak vznikla. Když jsem na tuto školu nastoupil, 90% studentů byli „inkubátoroví slepí“. To je tragédie! Malé děti šoupli do inkubátoru, kde jim spálili rohovku kyslíkem. Nechápu, jak mohlo tak dlouho trvat, než na to přišli! Čili ten talent - to je kus od kusu. Talentu má

člověk, kolik mu bylo dáno, s tím nic nena-dělá. Druhá věc je píle, pracovitost ... Jeden student na začátku 1. ročníku přečetl normální noty zvětšené na A3. Pak se mu začal zrak horšit, a on - díky své cílevědomosti a vnímavosti - se obrovským způsobem vypracoval. Po tom zhoršení zraku dal do hudby a studia úplně všechno, a dneska je to jeden z nejlepších tubistů v Praze. No vlastně vždyť je to váš letohradský Honza Adamec! Víte, to je hodně věci vůle. Kolik ten člověk chce ... Jsou skvělí sluchaři, muzikanti, kteří vidí, jsou průměrní, kteří nevidí, a naopak. Na obou stranách jsou líní a pracovití. To je kus od kusu

Měli jsme tady na škole skvělého nevidomého ladiče důchodového věku a ten mi říkal: „Víš, já nesnáším ty výhody, který nám cpou, já se za to stydím. Já si přece dokážu vydělat na to, abych si koupil třeba aplikaci do mobilu, která mi říká, kdy jede která tramvaj!“ Jsou lidi, kteří různých výhod zneužívají, a jsou lidi, který k tomu přistupují jako tenhle člověk. Prostě kus od kusu ... Jeden den jdete na úřad a máte pocit, že jste v ráji; jdete tam druhý den, a jste z toho tejdenn naštvaná - a to jste jen u vedlejšího okýnka

Na Deylovce jsou integrováni zrakově handicapovaní i zdraví studenti. Jistě to je prospěšné soužití. Na jednom koncertě mě tam zaujalo, že když účinkující odcházel z pódia, ten první - zdravý - automaticky, jaksi pro jistotu, posunul židli, která jemu vůbec nepřekážela, ale mohl by o ni zavazit jeho zrakově postižený kolega, který šel za ním. To bylo od něj krásné gesto ... Jak se vám tam učí?

Vždycky jsem poukazoval na to, že se nesmí separovat, ale integrovat. Obě strany tím velmi získaly. Učení je nádherný, člověk s těmi lidmi mládne, prožívá stejné problémy. Jedna moje žákyně mě měla v mobilu uloženého jako TÁTA. Neměla vlastního tátu. To člověka zavazuje. Dnešní mladý nejsou blbí ani necitliví, jak se říká Zase je to kus od kusu Já měl vždycky štěstí. Jedna parta odejde, druhá přijde, všichni mě obskakují, vaří kafe ... Přijdu do třídy a říkám: „Co budeme dělat?“ A oni už se těší: „No hrát! Hráť!“ Měl jsem kluka, který byl strašlivě sevřený, plný strachu, bál se i té trumpetě ... Tak jsem před ním schválně mluvil sprostě a o holkách. On se stydl: „Neříkejte to, neříkejte to!“ Pak se ale uvolnil, začal hrát a dnes žije bez problémů Mně se osvědčil takový drsnější způsob jednání Hned spadnou zábrany, protože oni vědí, že to nemyslím vážně. Když jsem pracoval v ZUŠ, viděl jsem, jak je to hraní pro některé děti svazující, prestižní, aby byli spokojení rodiče a pan učitel. To, co chtějí ony samy, se často úplně ztrácí. To je nesmírná škoda ...

Jak tedy učít? Jak zaujmout?

Mně pomáhá podobenství. Když učím malé děti, tak jim vysvětluju, že do trubky se fouká, jako když jezdí motorka nebo traktor, a kluk musí předvést, jak dělá, když si hraje s trakto-rem. U starších mi jako podobenství hodně pomáhá sex. Ten je přece muzice podobný - je tam napětí, předehra, vrchol ... Když to kluk

pokazil, říkám mu: „To máš přesně jako nevydařený pohlavní styk: ty seš nespokojenej, ona je nespokojená, já jsem nespokojenej, trumpeta je nespokojená.“ Ti dospívající si to lépe zapamatují, a třeba se jim v něčem rozsvítí. Cílevědomě to nedělám, to vždy musí nějak přijít. Nebo když se trumpetista učí zahrát vysoký tón, to je, jako s holkou: buď se bojíš, jestli tě chce nebo nechce, anebo se ti líbí a toužíš po ní. Když toužíš zahrát vysoký tón, je to stejné jako když se ti líbí holka - toužíš něco dokázat. Nepřemýšlej, kde je ten tón. Ta holka taky není jen obličej nebo prsa ... ty ji chceš celou. Těšíš se na ni. Musíš se těšit, na každý vysoký tón se těšit, ne se ho bát ...

Jak by podle vás mělo vypadat školství v tomto oboru?

Konzervatoří je u nás moc a je to škola k ničemu. Když chcete učit, musíte mít VŠ. Proto bych ponechal jedinou - Pražskou konzervatoř - jako např. v Paříži - a pak hudební gymnázia. Vzorem takové školy je Hudební gymnázium v Praze, které spoluzakládal Jan Vychytil. Během 8letého studia žáci zjistí, zda chtějí hudbu dělat jako zálibu, anebo se jí věnovat profesně. Když máte kantora od primy, máte šanci že vás zaujme. Výsledky tady na Deylovce byly neuvěřitelné, když tady byly děti od 1. třídy. Studovaly se dva obory, takže žáci měli lepší uplatnění v praxi, učitel si žáka vychoval. Bylo to nákladnější, ale mělo to hlavu a patu. Když má člověk talent, naučí se na víc nástrojů minimálně tak dobře, aby mohl učit na ZUŠ.

Říkáte, že jste drsnější... Jakou jste měl výchovu?

Jsem kluk z vesnice, takže hornáci - dolňáci, krev tekla... Jako kluk jsem visel na stromě, kluci mě mučili, šimrali mě, až jsem se počůral ... Měl jsem tvrdou výchovu. Když jsem řekl doma „ty vole“, dal mi táta facku, že jsem upadl, tak už jsem to před ním nikdy neřekl Možná proto mám i určitou odolnost vůči stresu ... ačkoliv teď ke konci školního roku jsem větší stres nezažil. Dělam navíc zástupce ředitele na hudebce s 1.200 dětmi a 80 kantory, vrchol školního roku, bez přípravy a zkušeností. Dělal jsem stejnou práci na Mezinárodní konzervatoři, ale tam to bylo snazší

Několikrát jste použil přirovnání „kus od kusu“ - tedy respekt k jedinečnosti člověka, nadhled, neškatulkování... Je to jakási vaše životní filosofie?

Mám takovou zkušenost ... Učil jsem se 4 roky typografem a měl jsem skvělého učitele, který měl rád jazz. Pouštěli jsme si při práci americký big bandy a hodně mě v muzice podporoval. Na konzervatoř jsem šel až v osmnácti a musel jsem udělat první a druhý ročník najednou. Potkal jsem tam řadu lidí, kteří mě dobře nasměrovali. Měl jsem štěstí ... Ano, vadí mně lidi, který škatulkují. Můj děda byl v 50. letech tajemník národního výboru a jeden blb o něm napsal, že to byl tvrdý stalinista. Já ze svého pohledu vím, že mi šel za kmotra do kostela, že kamarádil s kostelníkem a zpíval pašije. Jednou v neděli za mnou přišla nějaká babička a říkala: „Vy jste pan

Klárko, jak přesně se jmenuje závod, který jsi vyhrála?

Byla jsem druhá v závodech Světového poháru 2014 ve sjezdu na divoké vodě, který se jel ve Vídni.

Kolik vodáků se závodů účastnilo? Z kolika zemí?

Závodů se zúčastnilo asi sto závodníků. Je jejich počet je limitovaný tím, že z každé země mohli závodit pouze čtyři reprezentanti, kteří si ve své zemi na jaře vyjeli nominaci.

Ve Vídni nechyběly nejvýznamnější země světového sjezdu na divoké vodě, jako je Francie, Německo, Rakousko, Itálie, Španělsko, Slovinsko a Austrálie. Mimo nich v Rakousku

závodili i reprezentanti ze zemí, které nijak výrazně do výsledkové listiny nepromlouvají. Mezi takové státy patří například Bosna a Hercegovina, Srbsko nebo Irsko.

Kde se ve Vídni vzala příhodná „voda“?

Rakušané ve svém hlavním městě před rokem vybudovali nový vodní areál, kterému dominuje závodní kanál s technicky náročnou trati. Je postavený na ostrově uprostřed Dunaje. Protože ale Dunaj v daném místě nemá spád, musí se voda čerpat nahoru turbínami a točí se tak stále dokola. I to však stačí k vytvoření poměrně divoké umělé řeky.

Jak jsi přišla k tomuto sportu, když v Lukavici máte jen potok a doma jen vanu?

K vodě mě přivedl můj tatínek, byl totiž vodní skaut, pak dokonce i vrcholový závodník ve sjezdu, a tak v nás od malička pěstoval lásku k vodě.

Kolik let trénuješ?

Na vodě jsem jezdila asi ještě dřív, než jsem se narodila, když táta vozil mamku po pastvinské přehradě na kanoji. Ani si nepamatuju, kdy jsem se poprvé posadila do kajaku, ale systematicky jsem začala trénovat asi před šesti lety.

Jste sportovní rodina?

Ano, moje sestra byla několik let reprezentantkou v rychlostní kanoistice. Brácha si zase oblékl národní dres na mistrovství světa

v raftingu. On je vlastně takový multisportovec. Začínal jako karatista, pak nějaký čas pádloval na rychlostní kanoji (jako Martin Doktor), potom předsedal na rafty. Při studiu na vysoké škole zkoušel i box. Neskutečně obdivuju jeho všestrannost a chuť zkusit všechno možné. Tatka mě trénuje, a tak se se mnou hodně naběhá a najezdí. Rodiče nás ve sportu hodně podporují.

Co se ti na vodáctví líbí?

Kvůli závodům a soustředěním hodně cestujeme. Ráda poznávám nové země, tamější přírodu a kulturu. Poznala jsem i spoustu výborných lidí, s kterými jsme neustále v kontaktu.

Byl někdy nějaký váš sjezd nebezpečný? Máme se o Tebe strachovat?

Ve Španělsku je jedna hodně těžká řeka, která se jezdí jenom na raftech. Organizátoři Mistrovství světa ve sjezdu se ale rozhodli, že se na ní pojede závod. Pamatuji si, že tenkrát hodně lidí odstoupilo. Dokonce i celá americká reprezentace. Dost jsem se bála, ale náš reprezentační trenér poručil a museli jsme všichni odstartovat. Nakonec se nikdo nepřevrátil a všechno dopadlo dobře. Od té doby mám svoji hranici, za kterou bych nikdy nešla, takže se o mě bát určitě nemusíte.

Vyklopíš se někdy? Je to ostuda?

Ostuda to není, když se závodník vrátí eskymáckým obratem zpátky hlavou nahoru. Když ale opustí loď a trať proplave, říká se tomu vykryšení, takže to trochu ostuda je. Já jsem si zaplavala už několikrát. Jednou jsem vyplavala při závodě a záchranáři chytli jenom mě. Loď plavala řekou dál. Táta pro ni skákal v civilu a na břehu byly ještě ledy! Když se na to koukám s odstupem času, byla to docela legrace.

Co jiného, mimo sport, máš ráda?

Ráda se učím, čerpám nové informace. Ze všeho nejvíc mě fascinuje lidské tělo. To, jak je všechno propojené a dokonale vymyšlené. Proto už se těším na medicínu, kam od září nastupuji.

KDO VÁM NAMLUVIL, ŽE SAMOCHVÁLA SMRDÍ?

Prosím, nabídněte si. Ale dnes se mi ta bábovka nepovedla. Je trošku tmavší, než má být, a taky se mi dobře nevyklopila. No, snad se to dá vůbec jíst ...

Určitě jste už slyšeli spoustu podobných komentářů, kuchařská sebekritika bývá nejtypičtější. Těsto dobře nenakynulo, maminka mívala nadýchanější knedlíky, maso je tuhé, mazance praskly.

Právě vyrobená a čerstvě přitlučená polička není nic moc a úspěch u zkoušky je nejspíš jen náhoda – příklady demonstrativního znevažování vlastní práce najdeme u obou pohlaví. Když někdo řekne: „Jo, tohle se mi opravdu povedlo,“ téměř mě to překvapí. Pro jistotu se na něj zkoumavě kouknu, zda si náhodou nedělá legraci. Když vidím, že ne, velmi mě to potěší.

Nechval se, ať nezpychneš!

Pokaždé když slyším, jak umíme sami sebe

zdatně pomlouvat, říkám si, co nás to žene k takovému nesmyslnému shazování vlastní práce či vlastní osoby? A tak jsem se začala ptát přímo na místě a přímo těch, kteří o sobě takhle mluví.

Nejčastěji slyším, že samochvála smrdí. Kdybych mohla z jazyka (a lidského myšlení) mávnutím kouzelného proutku odstranit některé pověry, předpojatosti, předsudky a nesmysly, tohle rčení by bylo jedno z nich. K mým „oblíbeným“ patří také „chlapi nepláčou“ nebo „ženy víc cítí a muži víc myslí.“ Když se zeptám dítěte či dospělého, co si na sobě cení, co se mu na sobě líbí, jako tryskovým pohonem vyletí z úst: „Já nevím“, „To přece musí říct jiní“ a samozřejmě „Samochvála smrdí“. Proč? Proč by mělo být nepatřičné si na sobě něčeho cenit? A třeba to i dále rozvíjet.

Tyhle stereotypy se tradují z generace na generaci. Děti je slyší doma a nemají ještě tolik zkušeností, aby podrobily takhle škodlivá přesvědčení zralé kritice. Pak se to s člověkem

dokončení ze str. 11

Zámečnick?“ Já říkám: „No.“ „A váš děda byl tajemník?“ Já na to: „Nojo,“ a čekal jsem, co zas bude. A ta babička říkala: „Tak ten mě zachránil, že jsem nešla do kriminálu ...“ Vite, všechno je úhel pohledu ... život není černobílý ... jin a jang neexistuje. Ale tím nechci figuru čerta škrtnout, toho nesmíme podceňovat. Je totiž chytřejší než si myslíme ... Pravidla a určitý řád jsou nutná. Proč se západní civilizace hroutí? Protože se odkláníme od řádu, od tisíciletých pravidel židokřesťanské tradice, která je ničím nenahraditelná. Když budou báby chodit 7x týdně na jógu, lepší báby z nich nebudou ...

Jak jste se dostal k víře?

Moje obrácení proběhlo paradoxním způsobem. Věděl jsem, že jsem pokřtěný katolík, nic víc. Hledal jsem, počínaje buddhismem a Konfuciem. Nakonec jsem prožil obrácení v Bratislavě mezi Českými bratry. Na evangelické bohoslužbě starší farář dost jedovatým a hnusným způsobem začal zesměšňovat některé výklady Desatera u katolíků. Říkal jsem si: „Co tady dělám? Dyt ten chlap plácá nesmysly ...“ a odešel jsem. (Ale nemyslete, pár stejných blbů jsem potkal i u katolíků!) Měl jsem pak obrovský štěstí, protože jsem natrefil na geniálního kazatele a moralistu, P. Skoblíka, který mě směřoval, aniž o tom věděl. Mám spousty kamarádů mezi faráři, vážím si jejich práce.

Teď jedna moje žákyně začala chodit na přípravu ke křtu. Ani slovem jsem ji nepřesvědčoval. Vidí, jak člověk žije, zeptá se, kam v neděli jdu, a začne se zajímat Je to složité, kdyby na to existoval patent, tak ho vyhlásím ... Nejhorší pro mě je, když církev vidí tradici v takových romantických projevech jako jsou poutě, vyšívání roucha nebo nošení monstrancí, v jakési „programované zbožnosti“. To dnes nikdo nechápe. Přesto ale lidé touží po tajemnu a nadpřirozených věcech, jen to přinést citlivě ... Na druhé straně zas když farář lítá jak magor po kostele s mikroportem, to se mi taky nelíbí ... No vidíte, to je problém konvertitů - nemají až tak vypěstovanou úctu k autoritám. Ale zase jsme u toho: je to kus od kusu. Já mám to štěstí, že jsem v křesťanství potkal spíš ty kladné kusy... /M

táhne klidně celý život a zaseje totéž nevědomě do další generace. Není vůbec od věci zamyslet se nad tím, co to vlastně své děti tím shazováním sebe sama učíme: že je nevhodné cenit si vlastní práce, není správné říkat cokoliv hezkého o sobě či výsledku svého úsilí a že je žádoucí projevovat se ve všech ohledech jako nadmíru sebekritičtí, abychom nepůsobili namyšleně. V takovém přístupu postrádám laskavý vztah k sobě samému, umění rozpoznat to hodnotné. Jak můžeme přistupovat s láskou, úctou a respektem k druhým, když nejsme schopni mít rádi sami sebe? To není egoismus, to je nutnost!

Druzí jsou stejně lepší

Když jsem pátrala po vysvětleních, proč sami sebe shazujeme, často jsem slyšela, že někdo, s kým se srovnáváme, je lepší. Sestra se klukům líbí víc, táta vždy vše vyřeší, sousedi to mají lepší...

I ke vzájemnému porovnávání se s druhými jsme vedeni od útlého dětství: „Podívej se, jak Anička hezky drží příbor“. „Honzíček už umí jezdit na kole a vůbec se nebojí“, „Vezmi si příklad z Vendulky, ta umí kreslit“... Pak se dítě snadno naučí, že je potřeba se srovnávat s druhými. Neříkám, že není možné se od jiných učit či se jimi nechat inspirovat. Naopak. Zároveň je však třeba mít na paměti, že jsme každý jiný, svým způsobem výjimečný a neopakovatelný, takže urputné srovnávání se s druhými má zhruba stejný smysl jako srovnávat petržel s ananášem.

Ve sportu by bez porovnávání výkonů a časů nebylo možné určit vítěze. V životě tak jednoduchá pravidla nefungují. Podle mého názoru je ta nejjednodušší životní strategie být vědomě sám sebou. Ostatně i mnoho špičkových vrcholových sportovců nemá tendenci se srovnávat se soupeři, ale soustředí se na vlastní vnitřní „vyzývatele“. Ten určuje, čeho chtějí dosáhnout. Škodlivost neustálého porovnávání se spočívá v tom, že často vede k nepříjemným pocitům méněcennosti, zahanbení, nebo naopak nadřazenosti, k nesmyslné soutěživosti na úkor radosti z činnosti. Často nutí člověka dělat něco, co sám vlastně ani nechce. Na druhé straně ovšem ke svobodné volbě patří odpovědnost za vlastní rozhodnutí, myšlenky, slova a činy. Cesta k ní nebývá vždy jednoduchá ani krátká. Prvním krokem ke změně vnitřního postoje a hodnot je začít o svých necenzurovaných přesvědčeních vědomě uvažovat, umět je reflektovat. A pak se sám za sebe rozhodnout, jestli si je ponechám, nebo ne a čím je nahradím. Alternativou ke srovnávání se s druhými může být radost z toho, že jsme jiní, jedineční. Takhle můžeme být vzájemně pro sebe inspirací a vzájemně se doplňovat. Proč usilovat o to, být jako někdo jiný? Ani v týmu nemohou být všichni vizionáři nebo všichni jen realizátoři. To by se takový tým daleko nedostal. Z odlišností mezi námi vzniká synergie, která přináší výsledky.

Pochval mě!

Dalším důvodem, proč lidi hlasitě podceňují svou práci, je touha po ocenění. To je zcela přirozená lidská potřeba, je ovšem zvlášť-

S kolegou Josefem Kordíkem jsme sloužili na Manželských setkáních v Kroměříži. Jednou po obědě jsme zašli „na jedno“ do místního pivovaru na náměstí. Seděli jsme v předzahrádce hospody na náměstí. Dopíjeli jsme. Z boční ulice vyšly dvě jeptišky. „Sestry, zveme vás na pivo“. Koukly na nás – oba chodíme „nahore bez“ (kolárku), ale jedna sestra se mě zeptala: „Nejste vy ...?“ „Jsem“. Tak jsme si dali druhé pivo s nimi.

Druhá setra je Rakušanka, ale umí dost česky. Mluvili jsme o situaci v Církvi ...

Ta dvě piva jsem trochu cítil, ale komu se poštěsti dát si s jeptíškami pivo?

/v

ní říkat si o pochvalu a ocenění právě tímto způsobem. Jenže pokud dotyčného nikdo nechválil, ale jen kritizoval jeho chyby, těžko se mu divit ...

Upozorňování na nedostatky by mělo být vyváжено oceněním toho, co se daří. Takový přístup ale nechybí jen v rodinách, i mnoho manažerů neocení dobře odvedenou práci a soustředí se na to, že své podřízené kárá za chyby. Prý aby měli příležitost se zlepšit. Jaký asi má takový zaměstnanec pocit? A to je dospělý. Jaký obraz o sobě samém si má vytvořit dítě, když je konfrontováno hlavně se svými „nedostatky“?

Ocenění potřebuje každý jako vzduch k dýchání. Když to tak cítíme, můžeme o něj klidně požádat – ale přímo, ne oklikou přes shazování se. Řekneme-li si o uznání přímo, druzí tomu budou dobře rozumět a mohou našemu požadavku i vyhovět. Pokud ovšem někdo opakovaně slyší, že se to cukroví z nějakého důvodu zase nepovedlo, začnou mu podobné řeči časem lézt na nervy. Zpočátku třeba zareaguje tak, jak si přejeme, a řekne: „Prosím tě, vždyť je to výborné.“ Ale časem možná začne i vtipkovat a nelichotivé proslovy pronášet jakoby za nás. A pak těch řečí už začne mít dost. (Třeba kvůli tomu bude mít i menší chuť nás znovu navštívit.) Má-li dotyčný sám poněkud chatrné sebevědomí, možná si dokonce může začít myslet, že snad ani není hoden něčeho opravdu dobrého, když na něj vždycky vyjde to „pokažené“ cukroví.

Zkrátka budeme-li říkat otevřeně, co si přejeme, je mnohem vyšší pravděpodobnost, že to i dostaneme. Není jistější cesty ke zklamání než nevyřčená očekávání.

Obranáři v útok

Až po delším rozhovoru jsem se setkala s odpovědí, v níž se někteří dotazovaní příznali k vlastním obavám. Dobrovolně shazují sami sebe, protože to bolí méně, než když člověka

shodí někdo jiný. Je to jejich způsob obrany, podle mého názoru však už na samé hranici vlastního sebevědomí, dobrého sebeobrazu a celkového bezpečí. Žel chápau, že i takhle se někteří lidé mohou cítit bytostně ohroženi kritikou. A tak sami raději zveřejní, že vlastně za nic nestojí, jen aby tuhle příležitost zne-možnili těm druhým, od nichž se jí hrozí. Již to, že člověk takhle o sobě vůbec uvažuje, je velmi bolestné. Zřejmě se to nestalo jen tak samo od sebe, k tomuto postoji byly nápomocny okolnosti, prostředí, kde bylo málo bezpečí a málo přijetí, kde scházela bezpodmínečná láska.

Co s tím? Dobrou zprávou je, že minulost, v níž tohle bolestné vnímání sebe sama vzniklo, nemusí být definitivně určující pro celý další život a duševní stav, ve kterém člověk žije, nemusí být trvalý. Změna v takovém případě je hluboká, cesta k ní vyžaduje velmi citlivý, respektující přístup v bezpečném prostředí plném důvěry a lásky. Doporučuji rozhodně profesionální spolupráci s odborníkem. Mnohdy se ale podaří potkat i v osobním, neprofesionálním kontextu člověka, který umí být druhému oporou, učitelem, přítelem, partnerem. Tu špetku porozumění, tam trošku podpory, maličko bezpečí, závan lásky k člověku jako takovému, bez posuzování, poučování, kritizování, srovnávání a manipulace. A začnou se dít zázraky. V „čistém“ komunikačním prostředí, v bezpečných a zralých vztazích plných lásky a respektu se toho uděje mnohdy více než při sezení u profesionála. I ten by ovšem měl pracovat dle stejných principů. Nevěřím, že je možné dosahovat efektivních výsledků v práci s lidmi bez laskavého a přijímajícího postoje k nim. A ten, myslím, musí začít v postoji k sobě samotnému.

Katarina Bradáč,

Psychologie dnes – březen 2014

Nedlouho po sametové revoluci jsem se ocitl v jednom francouzském městě posazený v křesle a katoličtí intelektuálové kolem se ptali, jaké to bylo za komunistů. Na tváře si už nepamatuji, vybavuji si jen padnoucí saka a decentní kravaty. Vyprávěl jsem, co jsem považoval za důležité. Jeden z mužů mě pak vzal za rameno, naklonil se a řekl: „... je třeba jim odpustit“. Druhý se věčně přidal: „Jistě, komunistům je třeba odpustit“. Opatrně jsem se ve své nepadnoucí košili ze socialistického obchodu vyvinul z dosahu přátelské paže a nechtěl být nezdvořilý, ale přesto cítil potřebu říct: „Nevíte, o čem mluvíte.“ Poprvé v životě jsem tak viděl pověstné levicové intelektuály ze Západu, kteří absolutně netušili, o čem komunismus je.

Několik let poté jsem se znovu dostal do francouzsky mluvící země, tentokrát na studia. Náš bruselský dům obývalo sedm studentů pěti národností. Mým asi nejbližším kamarádem se stal Dorcy Rugamba ze Rwandy. Rozuměli jsme si spolu, po obědě, když se servirovalo ovoce, si vždycky brávil pro něj exotické jablko, já jsem byl zase spíš banánový. Dorcy nestudoval teologii, ale farmacii, přišel sem s vlnou uprchlíků v roce 1995, rok po masakru. V roce 1994 Dorcy žil ve Rwandě a měl dvě velké nehody. Za první, jeho otec byl poradcem prezidenta. Za druhé, byl Tutsi. Jeho příběh je velmi jednoduchý. Dorcymu se spolu se třemi sourozenci podařilo včas skočit do vody a přeplavat řeku. Z úkrytu na protějším břehu pak viděli, jak dalších šest sourozenců a oba rodiče byli rozsekáni mačetami. Jsou věci, které by lidským bytostem nemělo být nikdy dovoleno vidět.

Když jsme se v kapli modlili večer společně breviář a na závěr nešpor Otče náš, první část jsme se modlili zbožně všichni: Peter McKinley z Austrálie, André-Marie Ponnou Delaffon z Francie, Paul Martiu z Rumunska i ostatní chlapci. Všiml jsem si, že větu „odpusť nám naše viny, jako i my odpouštíme našim viníkům“ Dorcy Rugamba ze Rwandy vynechává. Vzpomněl jsem si na francouzské katolíky a bodrou ruku kolem ramen a netroufal jsem si Dorcymu nikdy nic říct. Ostatně, ani on o tom nemluvil. Či vlastně jednou o tom vyprávěl, když jsme byli sami dva. Narativně, bez emocí a bylo vidět, že mi to chce o samotě sdělit, ale že nechce jít ani o milimetr hlouběji. Nikdy jsem se neodvážil mu nic říct. Měli jsme k sobě s Dorcym hodně blízko a jinak jsme si hodně věcí vyprávěli, popisoval kapely rwandských bubeníků a jejich styl, četl mi i básně, které napsal jeho otec, ale nikdy nemluvil o masakru rodiny.

A po ještě mnoho dalších letech později jsme začali pravidelně každý podzim jezdit s našimi mediky do Auschwitz. Jsou informace a znalosti, které lze předat v seminárních místnostech lékařské fakulty. A jsou informace, které se musí zažít na místě. Pokaždé jsou pocity stejné. Auschwitz je místo, kde člověk ztratí víru. Ale nikoli víru v Boha, nýbrž v člověka. Mnoho bylo napsáno o tom, že by se

Nedaleko od Hradce Králové uprostřed svých pětatřiceti hektarů žije se svou rodinou zemědělec DAVID SMETANA. Má jen jednoho zaměstnance, sezonně si zve na pomoc brigádníky. Za domem, v němž je i rodinný penzion, chová vedle slepic a králíků dvě kozy a lamy. Všude je úžasný klid.

Jak probíhá všední den zemědělce v zimě? Dá se říct, že si přes zimu alespoň trochu odpočnete?

Ano. My máme rostlinnou výrobu, živočišnou ne, takže zima je pro nás určitě volnější. Věnujeme se vzdělávání, opravě strojů, dotahování věcí, na které nám přes sezonu nezbyvá čas. K tomu jednou týdně děláme zelné saláty.

Letošní zima byla zpočátku nadprůměrně teplá. Ovlivnilo to vaši práci?

Přímo naše zemědělství to neovlivní. Kdyby bylo minus dvacet stupňů bez sněhu, zahynula by ozimá cibule, kterou máme zasetou. Když teď leží sněhová pokrývka a je lehce pod nulou, je to lepší, příroda si lépe odpočine.

S prací začínáte brzy na jaře.

Jsmo hodně závislí na počasí. Naštěstí ta doba, kdy se „poroučelo větru, dešti“, odezněla a my se můžeme zemědělství věnovat svobodně. To je pro sedláka hodně důležité. Jakmile na jaře půda oschne a my se do ní můžeme dostat, začínáme co nejdříve sázet a sít. Pak nás čeká okopávání, plečkování, chemická ochrana, přihnojování a končí to sklizní. Na jaře, kdy musíme reagovat na potřeby rostlin, je to hodně hektické. Na podzim, kdy musíme v určitém časovém úseku sklídit úrodu, připadne jí i prodát, je to ještě mnohem hektičtější.

Dnes si často stěžujeme, že jsme pořád ve stresu. Týká se to i vaší práce, nebo tím, že jste v přírodě, stres tolik nevnímáte?

Jsou tam dvě roviny. Zemědělství je životní styl, to, co si člověk vybral, doopravdy chce dělat a baví ho to. Ale samozřejmě když přijde špatné počasí, třeba kroupy, nebo když máme nadbytek a nedokážeme produkci prodat a musíme ji zaorat, to určitě není příjemné.

měla již historie uzavřít, odpustit si a nechat věci být, podat si ruce a nepřipomínat strašáky minulosti. Židé nevidí věci tak jednoduše. Na jedné straně se žádný Židů po válce nešel odpálit do německé kavárny. Na straně druhé Židé říkají, že odpustit mohou jedině ti mrtví, ne my, kteří bychom tak nějak chtěli přátelskou paží obejmou kolem ramen. My nemáme co odpustit.

Pomáhá mi, pokud mám tu sílu, večer namalovat do vzduchu kříž a požehnat všem, kteří se proti mně v tu chvíli nebo v ten den nějak provinili. Neznamena to, že by člověk zapomněl – kdesi hodně hluboko v archivech duše je situace stále zaznamenána – ale důsledkem je pokoj, alespoň pro nás, kterým nikdo v životě nijak výrazně neublížil

z knihy Marka Váchy: Neumělcům života

Člověk kalkuloval s nějakým výnosem, a jednou není odbyt. Ale stěžovat si nechci.

Dřív zemědělec mnohem častěji než dnes svěřoval úrodu Bohu. Dnes je mnoho možností, jak si pomoci: stroje, hnojiva, zavlažování... Přece jen, zůstala ta důvěra v Boha?

U mě určitě. Bez Boha to nejde. My sami počasí nedokážeme ovlivnit. Můžeme si ráno naplánovat, co chceme, ale ono naprší a nemůžeme dělat vůbec nic. Můžeme si naplánovat jakýkoliv výnos, ale může být sucho a nebudeme schopni tomu dát potřebnou vláhu. Jsme na Bohu závislí.

Myslíte si, že práce na poli pomáhá člověku, aby víc Bohu důvěřoval?

Jsme ve spojení s přírodou, kterou nedokážeme ovlivnit. I lékař, který léčí, ale všechno není v jeho silách, Boží pomoc potřebuje.

Co pro vás znamená víra v Boha?

Strašně moc. Je to vnitřní posílení, vědomí, že je někdo s námi, že nám pomáhá, že se mu můžeme svěřit. Je to obrovská výhoda. Dneska v moderní době se lidé chodí „zpovídat“ k psychologovi a platí za to hromadu peněz. My si dojdeme zadarmo ke zpovědi, kde dostaneme rozhrěšení. Lidé chodí na motivační školení. Když má kněz dobré kázání, je to víc než takové školení. A vezměte si, že to máme dvaapadesátkrát do roka. Každou neděli se můžeme chodit očistit a znovu v pondělí vstupovat do života s novou motivací.

Jak jste se dostal k práci, kterou děláte? Myslíte, že zemědělcem se člověk musí narodit?

Myslím, že jsem se jím narodil. Když jsem byl v první třídě, táta mi koupil králíka, o něhož jsem se musel sám starat. Měl jsem strýce, který dřív soukromě hospodařil, měl holuby, králíky, krávy, koně. Takže místo do pionýra jsem chodil k němu a tam jsem prožil roky krásného a šťastného dětství. Méně radostně jsem vnímal, že naši rodiče měli ovce. Takže jsme museli sušit seno, vozit trávu, zatímco kluci hráli fotbal. Jezdili jsme na hnůj, zatímco ostatní jezdili v létě k moři... Ale zemědělství mě moc bavilo a nedovedl jsem si představit, že bych šel jinam než na zemědělskou školu. Po ní, v devatenácti letech, jsem začal hospodařit a najednou jsem dělal, co jsem si celý život přál, mé sny se začaly naplňovat.

To už bylo tedy po revoluci?

Bylo to v roce 1991. Tento statek koupil můj dědeček v roce 1938. V roce 1991 jsme požádali o navrácení majetku a já začal hospodařit.

Tehdy jste se asi ještě neznal se svou ženou. Když jste se poznali, co říkala na to, co děláte?

Když jsem ji poznal, byl jsem moc rád, že jsem našel věřící partnerku, která má stejné hodnoty jako já. Manželka je zdravotní sestra a pracovala na gerontologické klinice, což je psychicky hodně náročné. Díky tomu ten skok, že si bere soukromého zemědělce, nebyl zas až tak výrazný.

Je velká výhoda, že jste hodně spolu i při práci?

Právě že my jsme spolu strašně málo. V roce

2007 jsme otevřeli penzion a celý ho má na starosti manželka, zatímco já se věnuji zemědělskému podnikání. Samozřejmě si navzájem pomáháme. Kdybyste mi zavolala, jestli máme dnes v penzionu volno, řekl bych, ať se domluvíte s ženou. A kdybyste se zeptala manželky, za kolik jsou u nás brambory, řekla by, ať se domluvíte se mnou...

A co děti? Také se podílejí prací? Nebo jsou na to ještě moc malé?

Já byl vychován v tom, že dítě je třeba od malička vést k práci. My se snažíme už v těch čtyřech šesti letech, aby děti pracovaly s námi. Takže když děláme cokoliv na poli nebo v penzionu, pomáhají nám, aby věděly, co práce obnáší.

Jak je pro vás důležitá rodina?

Rodina je pro nás hodně důležitá. Víte, nám pomáhají s prací rodiče, moji sourozenci a také naše děti. Tento statek se dědí po generaci a my s manželkou se snažíme z našich dětí vychovat věřící, hodné, pracovité a slušné lidi, aby chtěly v naší práci dál pokračovat.

Dnes není třígenerační soužití příliš časté. Mnoho lidí říká, že by s rodiči žít nemohli. Jak se žije vám?

Příroda má své zákonitosti, které se tradují po generaci. Spolupráce s předchozí generací je velmi důležitá jak z hlediska jejich nesmírných zkušeností, ale i proto, že celý život prožili na statku a jsou neuvěřitelně pracovití. Pomáhají nám i při základní činnosti na statku.

Dá se říct, že máte tolik práce, že ani není čas na mezigenerační spory?

Otec udělal jednu z nejlepších věcí, které z mého pohledu udělat mohl: předal mi statek a zodpovědnost nechal na mně. Nestane se, že bychom se dohadovali, že tak a tak je to správně. On vždycky přijde s nápadem, ale vždy je to jen nápad, není to příkaz.

Kdo od vás kupuje?

Zelí dodáváme zpracovatelským podnikům, většina cibule jde do velkoobchodů. Ale snažíme se samozřejmě zákazníkům dodávat i tady na farmě. Přímo před nimi to zelí krouháme

(ke krouhanému zelí u nás dostanou směs speciální soli a kmínu zdarma v poměru ke koupenému zelí), oni vidí výrobu, mají možnost si sami zajet pro naše produkty. Tomu se chceme do budoucna věnovat ještě mnohem víc. Chceme, aby zákazník znal tvář člověka, který to vyrábí, aby měl zážitek z farmy.

Zákazníci dnes raději nakupují levnou zeleninu z dovozu, která i když letí přes půlku zeměkoule, je levnější, než ta doma vypěstovaná. Co si o tom myslíte?

To je těžké. Můj kamarád František Němec vlastní mlékárnu a masnu. Má několik pojízdných obchodů, prodává na farmářských trzích, v Praze má dva obchody. Konzultujeme spolu hodně věcí, já mu dodávám zelné saláty, on mi zase dodává do penzionu kvalitní zboží. Má špičkové výrobky, ale vím, co mu dá práce přesvědčit lidi o kvalitě, protože hromada z nich kouká hlavně na cenu. Už ne tolik na to, že zde nejsou umělá dochucovadla a konzervační látky. Na své zdraví lidé tolik nehledí. Další věc je, že pokud se nebude kupovat české zboží, nebude mít český sedlák peníze a pak nebudou ani přidáné hodnoty, jako jsou například údržba krajiny, aby statek vypadal pěkně nebo aby získané peníze mohl dál investovat v České republice.

Má to dnes zemědělec těžší než člověk s jiným zaměstnáním?

Nemyslím si, že by to měl těžší. První úskalí života zemědělce je počasí. Další úskalí je v tom, že on neurčuje cenu - ta je mu nabízena. Na druhé straně jdou technologie dnes tak rychle nahoru, že se práce zjednodušila, produktivita se zlepšila a je to doopravdy svobodné povolání. Takže si myslím, že život zemědělce je opravdu krásný.

Přicházíte na trh s různými novinkami, například s modrými bramborami, oválnou cibulí... Zkoušíte každý rok něco nového?

Snažíme se, ale je to jenom zpestření. Není to ekonomický záměr, bychom řekli, „teď uděláme to a na tom zbohatneme.“ Jen chceme spotřebiteli nabídnout něco nového, aby se rozhodl, jestli je to věc, kterou chce, nebo ne.

Myslíte si, že i v dnešní době zemědělci potřebují „selský rozum“? Nakolik se jím řídíte při své práci?

Určitě. Vezměte si, že my musíme umět okamžitě zareagovat na trh, na počasí a musíme to dělat rozvážně. Na zemědělství je krásné, že začínáme každý rok znova. Každý rok je jiný, takže nemůžeme dopředu říct, jak to letos bude. Faktorů, které do toho vstupují, je strašně moc.

Kateřina Šťastná, Katolický týdeník
David Smetana (nar. 1972 v Hradci Králové) vystudoval střední zemědělskou školu a v roce 1991 začal hospodařit. Na 35 hektarech půdy pěstuje zelí, cibuli, brambory, pšenici a z menší části také cukety a dýně hokkaidó. V roce 2007 otevřel rodinný penzion. Od roku 2011 zpracovává zelí na saláty podle starých receptur, které zdědil po předcích. V roce 2012 získal ocenění Živnostník roku a druhé místo v soutěži Farma roku. Je ženatý, má tři děti ve věku jeden, čtyři a šest let.

Takové zelné saláty dělali už předci Davida Smetany.
Katol. týdeník 2014

P.S. David Smetana si našel manželku u nás v Mistrovicích

Recept na kysané zelí podle Davida Smetany

Na 1 kg nakrouhaného zelí dejte 2 dkg soli a špetku kmínu. S kmínem opatrně, pokud by ho bylo hodně, zelí by bylo hořké. Vše promíchejte a nechte chvíli uležet. Pak hodně napěchujte do zeláku (keramický sud na zelí), nejlépe palicí nebo pěchovadlem, případně pěstí. Můžete použít i sklenice nebo jiné nádoby. Ty zakryjte potravinářskou fólií připevněnou gumičkou nebo ne příliš utaženými šroubovacími víčky. Důležité je, aby mohl ven unikat oxid uhličitý. Doba kysání je čtyři až šest týdnů dle teploty místnosti, kde je zelák.

OBĚSÍ MĚ NA NEJBLIŽŠÍ LUCERNĚ, ŘEKL PÍKA ROK PŘED POPRAVOU

Hrdina, vlastenec a demokrat, a především pak dobrý člověk. Tak na Heliadora Píku vzpomínali lidé, kteří měli možnost se s ním osobně setkat dříve, než jej před 65 lety, 21. června 1949 časně ráno, oběsili. Poslední noc strávil generál se svým synem, jeho ženou a svým obhájcem. Požádal syna, aby otevřel láhev šampaňského, klidně připil na lepší osud Československé republiky. Po přečtení rozsudku řekl: „Má-li moje smrt vykoupit sjednocení národa, umírám rád. ... K restu smrti jej odsoudil vojenský tribunál na základě vykonstruovaného obvinění ze špionáže a vlastizrady.

Vzdělání i schopnosti Píku předurčily do vysokých kruhů

Heliodor Píka patřil k nejvzdělanějším důstojníkům prvorepublikové armády. Manželka Marie ani děti si jej ale nikdy dostatečně neužily – neustále byl totiž pryč. „Strávil jsem s ním asi dvanáct roků. Přitom ty první léta jako děčko, to si toho málo pamatují,“ vzpo-

Heliodor Píka záhy začal být sledován. Od roku 1946 mu byly odposlouchávány služební i soukromé hovory, prohlížena kancelář a kontrolována korespondence, čehož si byl ovšem velmi dobře vědom. „Rekl mi, když jsem se ho ptal, jak se to bude vyvíjet, že to nebude lehké, ale že jeho oběsí na nejbližší lucerně. Tenkrát jsem to bral jako vtip. Slova se ale naplnila a ani ne za rok k tomu došlo,“ vzpomíná Milan Píka.

Jeho otec byl v roce 1948 zatčen a odvezen do plzeňské věznice na Borech, kde následně strávil několik měsíců i sám Milan. Měli možnost vidět se a podpořit navzájem, tak jak to ve věznicích bylo možné – vzkazy, motáky, signály, kterým rozuměli jen oni sami. „Povzbuzení pro můj další život byl jeden z motáků, který mi otec poslal z této cely, kde mi děkuje za morální podporu po tom strašném duševním utrpení,“ vzpomíná Milan Píka.

míná v dokumentu Můj otec generál jeho syn Milan. Za jeho absenci mohla především náročná práce. „Svým nadáním a schopnostmi byl předurčen k vysokým postavením,“ dodává Jana Horáková, správkyňe Píkovi pozůstatosti.

Před druhou světovou válkou Píka působil v Rumunsku, kde se s ním setkal ještě jako mladý chlapec František Kaplan, později příslušník československé jednotky ve Velké Británii. Od první chvíle, co ho spatřil, mu bylo jasné, že Píka je velká osobnost. „Když přecházel z úřadu na velvyslanectví, tak ho bylo dřív slyšet než vidět, protože měl tolik medailí a vyznamenání,“ poznamenal.

Po působení na Balkáně byl Píka v roce 1941 ještě před napadením Sovětského svazu Hitlerem odeslán do Moskvy a pověřen úkolem připravovat zde vznik československých vojenských jednotek. Ty poslouchaly rozkazy exilové vlády z Londýna. „Píka celý svůj život zasvětil československému odboji a byl prvním mužem, který ho na východě kompletně organizoval,“ podotýká historik Antonín Benčík.

Když se po válce celá rodina sešla v Praze, neměli Píkovi vůbec žádný majetek. „Oba dva se snažili nadřadit zájmy celku nad svůj osobní prospěch,“ zdůraznila Horáková. Jako všichni ostatní i oni byli v této době naplněni optimismem. „Byly to dny plné naděje a euforie. Všechno jsme si malovali, jak to bude pěkně po skončení vojny. Ani ve snu nás nenapadlo, co nás čeká za dva tři roky,“ dodal Milan Píka.

Již během války ale byl stal Heliodor Píka trnem v oku budoucím mocným. „Znal příliš mnoho na lidi, kteří měli významná postavení, která získali buď po roce 1945, nebo zejména po roce 1948. Jednou z těch osob byl i bývalý velvyslanec v Sovětském svazu Zdeněk Fierlinger,“ upozornil vojenský historik Jaroslav Lánik.

Díky válečnému pobytu v Rusku měl Píka jasné povědomí o Stalinském režimu, a proto byl komunistům nepohodlný. Jako šéf československé vojenské mise v Moskvě měl dokonale zmapované sovětské koncentrační tábory a hlavně nelidské poměry, které v nich panovaly. Podle historiků tedy Píka věděl příliš mnoho a komunisté se ho potřebovali zbavit. Pro údajnou špionáž byl nakonec ve vykonstruovaném procesu odsouzen k smrti za vlastizrady.

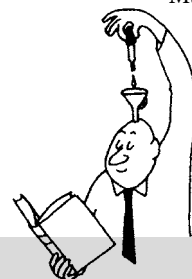
Popraven byl v noci na 21. června 1949.

Vzpomínka Milana Píky: „Odvedli nás v trestnici do jakési kanceláře, kde jsme viděli otce psát poslední listy na rozloučenou. Společně s manželkou jsme se nedovedli ubránit dojetí. On byl naopak klidný, vyrovnaný, mužný. Hovořil s vážným úsměvem hlavně o nás. Báł se o nás. Omlouval se nám, že se nám málo věnoval, že nás zanedbával. Nakonec mi ve vzpomínkách nezůstal jako lidská bytost, ale jako něco vyššího, co odchází a nám dává požehnaní. Potom se vzdálil dopsat dopisy své ženě, příbuzným a přátelům. Pak odešel, ve dveřích se ještě otočil a s úsměvem nám pokynul rukou. To bylo naposled, co jsem ho viděl živého. Chvilí potom, když jsme dorazili k vozidlu, které nás tam dovezlo, zazněl umíráček. Bylo chvíli po šesté hodině a my jsme věděli, že už není mezi námi.“

Jeho syn se pak celý svůj život snažil splnit slib, který svému otci dal – že se pokusí očistit jeho jméno, což se mu v roce 1968 skutečně podařilo. Režim ale nikdy neuznal jeho zásluhy. Až v roce 1991 ho za boj za osvobození vlasti vyznamenal prezident Václav Havel. Posmrtně mu udělil Řád Milana Rastislava Štefánika.

K přípravě na bohoslužby o nedělích a svátcích

neděle 13.7.	15. v mezidobí
7.15 h. Letohrad	Iz 55,10-11 Ž 65
8.45 h. Lukavice	Ř 8,18-23
10.15 h. Orlice	Mt 13,1-23
sobota 19.7.	19 h. Lukavice
neděle 20.7.	16. v mezidobí
7.15 h. Letohrad	Mdr 12,13.16-19
8.45 h. Mistrovice	Ž 86 Řím 8,26-27
10.15 h. Orlice	Mt 13,24-43
sobota 26.7.	19 h. Mistrovice
neděle 27.7.	17. v mezidobí
7.15 h. Letohrad	1 Král 3,5.7-12
8.45 h. Lukavice	Ž 119 Řím 8,28-30
10.15 h. Orlice	Mt 13,44-52
sobota 2.8.	19 h. Lukavice
neděle 3.8.	18. v mezidobí
7.15 h. Letohrad	Iz 55,1-3 Ž 145
8.45 h. Mistrovice	Řím 8,35.37-39
10.15 h. Orlice	Mt 14,13-21
sobota 9.8.	19 h. Mistrovice
neděle 10.8.	19. v mezidobí
7.15 h. Letohrad	1 Král 19,9a.11-13a
8.45 h. Lukavice	Ž 85 Řím 9,1-5
10.15 h. Orlice	Mt 14,22-33
sobota 16.8.	17.30 h. Mistrovice
	19 h. Lukavice
neděle 17.8.	20. v mezidobí
	poutní slavnost na Orlicí a na Šedivci
7.15 h. Letohrad	Iz Iz 56,1.6-7 Ž 67
8.45 h. Šedivec	Řím 11,13-15.29-32
10.15 h. Orlice	Mt 15,21-28
sobota 23.8.	19 h. Mistrovice
neděle 24.8.	21. v mezidobí
7.15 h. Letohrad	Iz 22,19-23 Ž 138
8.45 h. Lukavice	Řím 11,33-36
10.15 h. Orlice	Mt 16,13-20
sobota 30.8.	19 h. Lukavice
neděle 31.8.	22. v mezidobí
7.15 h. Letohrad	Jer 20,7-9 Ž 63
8.45 h. Mistrovice	Řím 12,1-2
10.15 h. Orlice	Mt 16,21-27
sobota 6.9.	19 h. Mistrovice
neděle 7.9.	23. v mezidobí
	poutní slavnost na Kunčicích
7.15 h. Letohrad	Ez 33,7-9 Ž 95
10.15 h. Kunčice	Řím 13,8-10
	Mt 18,15-20

Okénko do farnosti - Vydavatel Farnost sv. Václava v Letohradě

Adresa redakce: Václavské náměstí 57, 561 51 Letohrad, tel. 465 620 357 • Redakce: Václav Vacek, Iva Marková, Miloslava Šejvlová, jazyková úprava Jana Kalousková, e-mail: ivamarkova@tiscali.cz • digitální podobu naleznete na www.letohrad.farnost.cz
Rejstříkové č. MK ČR E 12797 • Sazba: JPG, Tisk: Grantis s.r.o. tel. 465 525 741